

యవభారతి ప్రచురణ

సాహితీవాహిని పరంపర

గార్జున సాహిత్యం

తెలుగునాని సుబ్బారావు

Blank Page

గుణగర్భితంబునానామ

గోపీచంద్ సాహిత్యం

గోపీచంద్ సాహిత్య, వక్తిత్వాల మణిదర్పణం

రచన :

త్రిపురనేని సుబ్బారావు

ప్రచురణ

రిజిష్టర్డ్ నెం. 1/64

యూవభారతి

సాహితీసాంస్కృతికసంస్థ
5, కింగ్స్ వే, సికింద్రాబాదు-3

GOPICHAND SAHITYAM :

A BRIEF BIODETA OF FAMOUS WRITER TRIPURANENI
GOPICHAND

BY TRIPURANENI SUBBA RAO

© YUVABHARATHI, SECUNDERABAD-500003

యువభారతి

ప్రచురణ : 60

ప్రథమ ముద్రణ : ప్రతులు 1,200

8, సెప్టెంబరు 1979

ముద్రణ :

మురళీ పబ్లికేషన్స్, హైదరాబాద్-27

ముఖచిత్ర ముద్రణ :

నందిని ఆర్ట్స్ ప్రింటర్స్, హైదరాబాద్.

ప్రతులకు :

యువభారతి

5, కింగ్స్ వే, సికిందరాబాద్-500 003

లే డా

యువభారతి కార్యాలయం

ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తు భవనాలు

తిలక్ రోడ్, హైదరాబాద్-500 001

వెల : రూ. 3/-

యువభారతి పరిచయం

మనిషిలో అంతర్లీనంగా, నిక్షిప్తంగా ఉన్న ప్రతిభా పరిమళాలు పరివ్యాప్తం కాగలిగినప్పుడే అతని సృజనాత్మక శక్తికి సార్థక్యం చేకూరుతుంది. సమాజంలో సౌందర్యం, సౌజన్యం వెంపొందటానికి అనువైన వాతావరణం ఏర్పడుతుంది. వరస్పరావగాహనం జరుగుతుంది. నిరాణాత్మక ధృక్పథాలకు ప్రాచుర్యం లభిస్తుంది. నమైక్య భావాలు కుదురుకుంటాయి.

యువభారతి కడచిన పదహారేండ్లుగా సమాజంలో సామరస్యాన్ని పెంపొందించేందుకు సాహిత్యంకంటే ఇతరమైన సాత్త్విక సాధనం లేదనే విశ్వాసంతో గడచిన 16 సంవత్సరాలుగా ఇతోధిక కార్యక్రమాలను రూపొందించి కృషి చేస్తున్నది. సాధ్యమైనంత తక్కువవెలకు వీలైనంత ఎక్కువమందికి ఉత్తమ సాహిత్యాన్ని అందిస్తే సాహిత్యంపట్ల ప్రజానీకానికి అనురక్తి పెరుగుతుందనే నమ్మకంతో ప్రచురణ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది. ఇంతవరకూ 60 ప్రచురణలను ప్రచురించి రెండున్నర లక్షల ప్రతులకుపైగా సాధ్యమైనంత తక్కువ వెలకు తెలుగు పాఠకులకు అందించటానికి పూనుకున్నది.

భారతదేశంలో ఎక్కడున్నా సరే-యువభారతి నిర్వహిస్తున్న సాహిత్యోద్యమంలో పాలు పంచుకోగలిగేందుకు ప్రారంభింపబడిన సాహితీ మిత్ర పథకంలో దాదాపు 6000 మంది సహృదయులు చేరి ప్రణాళికను విజయవంతం చేశారు. యువభారతి భవిష్య నిర్మాణంలో సహకరించేందుకు ఆరంభింపబడిన శాశ్వతజీవిత సభ్యత్వ పథకాలలో భారతీ మిత్రులుగా దాదాపు 700 మంది, భారతీ భూషణులుగా 60 మంది చేరారు.

ఉడుతా భక్తితో మేము చేస్తున్న భాషాసేవకు అండదండలుగా నిలిచారు ప్రజలు. వారి సౌహార్ద్రం, భాషాప్రియత్వం ఇవే మా పెట్టుబడి. మా తపస్సు ఫలించి తెలుగుదేశంలో అధ్యయనశీలత, పౌజన్యం పెంపొందాలని ఆకాంక్షిస్తున్నాం.

సహృదయుల సహకారాన్ని అర్థిస్తూ

హైదరాబాదు }
30-8-79 }

డా. ఇరివెంటి కృష్ణమూర్తి
అధ్యక్షుడు, యువభారతి.

ప్రే రణ

ఉత్తమ కథారచయితగా, నవలాకారుడుగా, తత్వవేత్తగా ఆంధ్ర సాహిత్యా కాంశలో మూడు దశాబ్దాలు జాజ్వల్యమానంగా ప్రకాశించిన ప్రతిభాశాలి శ్రీ త్రిపురనేని గోపీచంద్.

శ్రీగోపీచంద్ రచనలు శరత్బాబు రచనలవలె అశేషపాఠకులను విసేషంగా ఆకర్షించాయి. అందుచేత గోపీచంద్ బెంగాలీ రచయితని భ్రమపడేవారున్నారు. ప్రేమచంద్ హిందీ రచయిత. పేరు సామ్యతను బట్టి గోపీచంద్ హిందీ రచయితని భావించేవారు కూడా లేకపోలేదు. ఇంతకూ గోపీచంద్ ఎవరు? ఆయన పుట్టు పూర్వోత్తరా లేమిటి? ఆయన న్యాయవాద వృత్తిని వదిలి సాహితీ రంగంలో ఎందుకు ప్రవేశించవలసి వచ్చింది? ఆనాటి సమాజస్థితి ఎలా ఉంది? ఆయన ఎవరివల్ల ప్రభావితులయ్యారు? ఆయన ఏ ఏ రంగాలలో కృషిచేశారు? ఆయన రచించిన తాత్త్విక గ్రంథా లేమిటి? ఆయన కథల్లోని, నవలల్లోని విశిష్టత ఏమిటి? ఈ విషయాలన్నీ సంక్షిప్తంగా తెలియజేసే ప్రయత్నం ఈ చిన్న పుస్తకంలో జరిగింది.

భావ విప్లవవిధాత, శతావధాని, కవిరాజు త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరి గారి అంతేవాసిగా 'సూతాశ్రమమ్'లో నేను మూడు సంవత్సరాలు కావ్యాధ్యయనం చేశాను. అప్పటినుండి - అనగా నా విద్యార్థిదశ నుండి శ్రీ గోపీచంద్ తో నా సహచర్యం. కవిరాజు రామస్వామిచౌదరిగారు నాకు గురుదేవులయినా, నేను రచయితగా రూపొందింది శ్రీ గోపీచంద్ సహచర్యంవల్లనే. 1943 వ సం. జనవరి 16 వ తేదీన కవిరాజుగారు శాశ్వతంగా కన్నుమూశారు.

1939 వ సం. లో గోపీచంద్ గారు మద్రాసు వెళ్ళి చలనచిత్ర రంగంలో ప్రవేశించారు. దర్శకునిగా, సంభాషణా రచయితగా స్వల్పకాలంలోనే పేరు ప్రతిష్టలు గడించారు.

1953 వ సం. అక్టోబరు 1 వ తేదీన ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడ్డంతో గోపీచంద్ గారు సినిమారంగం వదిలివేసి, నూతనంగా ఏర్పడ్డ రాష్ట్రప్రభుత్వంలో సమాచార శాఖ డైరెక్టరుగా నియమితులయ్యారు. అదే సమయంలో రాష్ట్ర సచివాలయంలో ప్రభుత్వోద్యోగిగా నేను ప్రవేశించాను. ఈ విధంగా కర్నూలులో మళ్ళీ మా ఇద్దరి సహచర్యం కొనసాగింది.

గోపీచంద్ గారి గృహంలో ఆరవింద మహర్షి జన్మదినోత్సవాలు జరుగుతూ ఉండేవి. ఆరవిందుని చూచిన వారూ, వారి సాహిత్యంతో పరిచయం కల వారూ, వారి వారి అనుభవాలను గురించి ప్రసంగాలు చేసేవారు. అంతేగాదు, వారి ఇంట్లో తరచుగా సాహిత్య సమావేశాలు జరుగుతూ ఉండేవి. ఆ సమావేశాలకు నేనుకూడా హాజరవుతూ ఉండేవాణ్ణి.

1956 వ సం. నవంబరు 1 వ తేదీన ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడ్డ తరువాత గోపీచంద్ గారు సమాచారశాఖలో జాయింట్ డైరెక్టరుగా కొంతకాలం పనిచేశారు. కొన్ని రాజకీయ కారణాలవల్ల ఆ పదవిని పరిత్యజించి, ఆకాశవాణి హైదరాబాదు కేంద్రంలో 'గ్రామస్తుల కార్యక్రమాల ప్రయోక్త' గా ప్రవేశించారు. నేను ప్రభుత్వోద్యోగిగా కర్నూలు నుండి హైదరాబాదు తరలివచ్చాను. ఇచ్చటకూడా మేమిద్దరం అత్యంత సన్నిహితంగా మెలుగుతూ వచ్చాం. గోపీచంద్ నాకు అన్నగారు. మా సాన్నిహిత్యం వారి అంతిమ ఘడియలవరకూ కొనసాగింది. 1962 వ సం. నవంబరు 2 వ తేదీన వారు కీర్తిశేఖరియ్యారు.

ఈ విధంగా కవిరాజు త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరిగారితోనూ, వారి కుమారుడు గోపీచంద్ గారితోనూ, నాకుగల అత్యంత సన్నిహిత సంబంధమే వారిరువురి జీవిత చరిత్రలు వ్రాయడానికి ప్రేరణ గలిగించింది.

1978 వ సం. మే నెల 13 వ తేదీన 'గోపీచంద్ సాహిత్యంపై' యువభారతి వారు నా ప్రసంగం ఏర్పాటుచేశారు. ఆ ప్రసంగ వ్యాసాన్ని భావితరాల వారి ప్రయోజనంకోసం ప్రచురించిన 'యువభారతి' సంస్థ వారికి నా హృదయ పూర్వకమైన ధన్యవాదాలిస్తున్నాను.

కవిరాజు సాహితీ సదనమ్.
H.No. 8-3-214/15
శ్రీనివాస కాలనీ,
హైదరాబాద్.

—త్రిపురనేని సుబ్బారావు.

20 - 8 - 1979

మా మాట

ఉత్తమ సాహిత్యాధ్యయనం వ్యక్తిత్వానికి సమగ్రతను ప్రసాదిస్తుంది. వ్యక్తిలో సమీచీన దృక్పథాన్ని, సౌజన్యాన్ని, పరభావసహిష్ణుతనూ కలిగిస్తుంది. ప్రజాస్వామ్యం ఒక జీవిత విధానమైతే ఆ విధానానికి ఉత్తమసాహిత్యాధ్యయనం ఊతగా నిలుస్తుంది. కడచిన పరహారేండ్లుగా 'యువభారతి' ప్రాచీనార్వాచీన సాహితీ మూర్తుల సాహిత్య వ్యక్తిత్వాలతో దిజ్ఞాత్రంగానైనా యువతరానికి పరిచయం చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో, గోష్ఠులనూ, ఉపన్యాసాలనూ, పుస్తకప్రచురణలనూ, రకరకాల సాహిత్యసంబంధమైన పోటీలనూ నిర్వహిస్తున్నది. ఈ వరుసలో "గోపీచంద్ సాహిత్యం" ఒకటి.

గోపీచంద్ బహుముఖీన ప్రజ్ఞాపాటవాలు గల రచయిత. ఆయన కేవలం రచయితకాడు. తాత్త్వికుడు. మనీషి. ఆర్థమనస్కుడు. కథకుడు. విమర్శకుడు. నవలా రచయిత. చిత్రనిర్మాత, ఆయన కథలు ఉబుసుపోక కథలుకావు. పాఠకులకు ఆలోచనలను ప్రసాదించ గలిగిన సామర్థ్యం వాటికున్నది. సమకాలిక సమస్యలను తాత్త్విక దృష్టితో చిత్రించగలిగిన గోపీచంద్ వంటి రచయితలు భారత దేశం లోనే అరుదు.

శ్రీ త్రిపురనేని సుబ్బారావు గారు శ్రీగోపీచంద్ జీవిత విశేషాలను గూర్చి, ఆయన సాహిత్యాన్ని గూర్చి ఈ పుస్తకంలో మనకు సరళసుందరమైన భాషలో వివరించారు. మా యువభారతి నిర్వహిస్తున్న 'సమాలోచనం' కార్యక్రమంలో ఒక నాడు గోపీచంద్ గారిని గూర్చి ప్రసంగించారు. ఆ ప్రసంగమే ఈ పుస్తక రూపం దాల్చింది. శ్రీ సుబ్బారావుగారు సాహిత్యాన్ని, చరిత్రనూ, తత్వశాస్త్రాన్ని అభిమానంతో అధ్యయనం చేస్తుంటారు. పేరుమోసిన జీవిత చరిత్ర రచయితలు. నైతికమైన విలువలేని సాహిత్యాన్ని సమాదరించని సమున్నత సంస్కృత హృదయులు. 'నిమర్శకరత్న' బిరుదును పొందగలిగిన సద్విమర్శకులు. మా 'యువ

భారతి'కి ఆపులు. అనేక గ్రంథప్రణీతలైన శ్రీ సుబ్బారావుగారు మా అభ్యర్థనను మన్నించి ఈ పుస్తకాన్ని ప్రచురించుకునే అవకాశాన్ని కలిగించారు. ఇది వారి సాహితీ స్నేహానికి, సౌజన్యానికి నిదర్శనం. శ్రీ త్రిపురనేని సుబ్బారావు గారికి మా కృతజ్ఞతాభివందనలను సమర్పించుకుంటున్నాము.

పుస్తకానికి ఆముఖాన్ని వ్రాసి మమ్ములను ఆశీర్వాదించిన మిత్రులు ఆచార్య సి. నారాయణరెడ్డి గారికి మా హార్దిక కృతజ్ఞతలు.

ముద్రణకు తెల్లకాగితం దొరకని ఈ గడ్డు రోజులలో పుస్తక ముద్రణకు అవసరమయిన తెల్ల కాగితాన్ని అందించిన శ్రీ రాజ్యలక్ష్మి పేపర్ మార్ట్ అధినేత లకు మా ధన్యవాదాలు. ముఖచిత్రాన్ని ముచ్చటగా తీర్చి దిద్దడంలో తమ సహకారాన్ని అందించిన ప్రముఖ చిత్రకారులు శ్రీ శీలా వీరాజు గారికి మా హార్దికాభివందనలు. పుస్తకాన్ని అందంగా ముద్రించిన మురళీ పవర్ ప్రెస్ అధినేత శ్రీ టి. ఆనంద్ గారికి, బ్లాకులను అందంగా తయారుచేసి అందించిన మోహన్ ప్రోసెస్ వారికి, ముఖ చిత్రాన్ని చక్కగా ముద్రించిన నందిని ఆర్ట్ ప్రింటర్స్ అధినేత శ్రీ నారాయణ గారికి మా కృతజ్ఞతలు.

సహృదయలైన భాషాబంధువులు మా 'యువభారతి' నిర్వహిస్తున్న సాహిత్యోద్యమానికి అన్ని విధాలా చేయాతనిస్తారని ఆకాంక్షిస్తున్నాను.

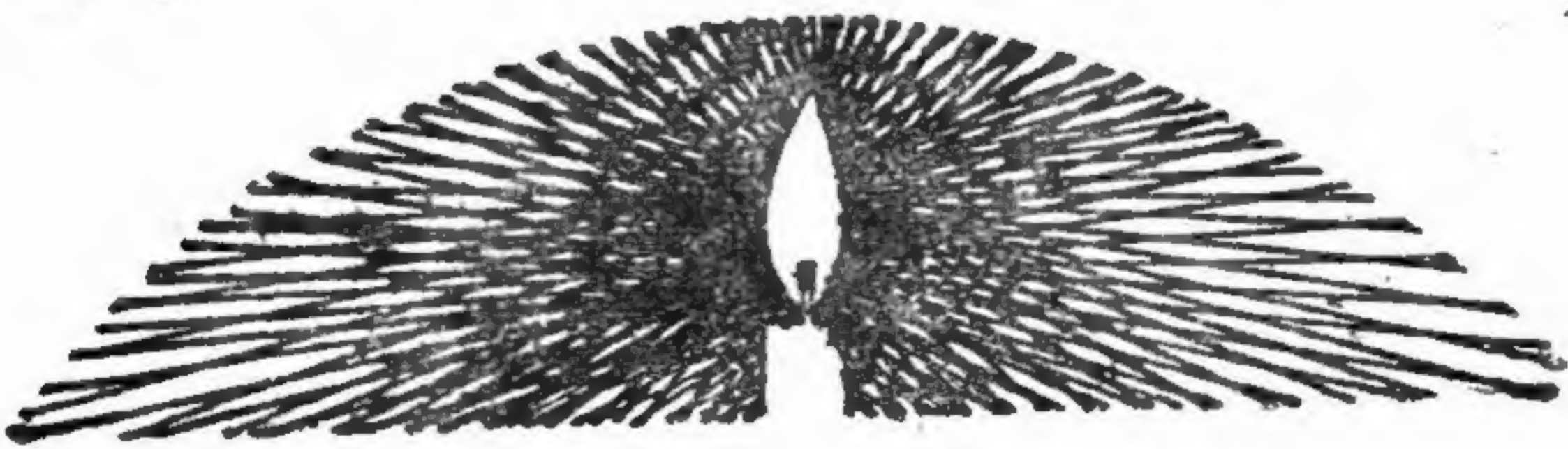
హైదరాబాద్ - 44.

30-8-1979

అధ్యక్షుడు - యువభారతి.

‘మట్టా ఆవరించుకుని పున్న
చీకటిని తెట్టుకుంటూ కూర్చోడం
కంటే, పుయ్యింబి ఎంత బిన్న
దీపాక్షయినో వెలిగింపడం మరణి’

అక్షయమే మా ఆయురభారతి కి ఖిలసాగింది

ఆ ము ఖ ము

తెలుగు నాటి కోటి కెక్కిన రచయితల్లో త్రిపురనేని గోపి చంద్ గారు గణనీయులు. ప్రపంచంలోని ఏ భాషలో అనువదించినా పది కాలాలపాటు పచ్చగా నిలిచి పోయే పసగల రచన లాతనివి. రచనలంటే ఉబుసు పోకకో, ఉల్లాసానికో చదివి చేతులు ముడుచుకునే రచనలు కావవి. చదువుతూ వుంటే పదే పదే నిలబెట్టి పలకరించే విలువైన రచనలు. జీబురు పొదల్లా అల్లుకున్న జీవిత సమస్యలను సూక్ష్మాతి సూక్ష్మంగా పిళ్లేపించి చూపే పదునైన రచనలు. అంతలోనే అంబరాలకు ఎగరేసి, అంతలోనే అవనికి పిసిరేసి, అంతలోనే అంతరాంతరాల్లోకి పంపించే అమోఘ రచనలు. అదీచిన్న పెద్ద నవల కానీయండి. నాటిక కానీయండి. గల్పిక కానీయండి. కథ కానీయండి లేఖలు కానీయండి. తత్వవేత్తల జీవిత రేఖలు కానీయండి ఆయన కలంనుంచి-గళం నుంచివెలువడిన ప్రతి రచన బుక్కుగా. హృదయస్పృశకుగా అవతరించింది. ఆయన నవలారచనా పాటవానికి ఆప్పటి 'అసమర్థుని జీవయాత్ర' యేకాదు, అసమగ్రంగా మిగిలిపోయిన మొన్న మొన్నటి 'చీకటి గదులూ' చక్కని సాక్షి. ఆయన కథాగ్రంథ ప్రతిభకు ఎన్నడో వ్రాసిన 'భార్యల్లోనే వుంద' మొదలుకొని కన్నుమూసే వరకు వెలువడిన కథా సంపుటాలన్నీ నిదర్శనాలే. ఆయన పరిశీలనా శక్తికి 'మాకూవున్నాయి స్వగతాలు' మరువరాని సంకేతాలు. వైజ్ఞానిక, తాత్త్విక రంగాల్లో ఆయన సాధించిన అగ్రస్థతకు 'తత్వవేత్తలు' రెండు సంపుటాలూ తులలేని దృష్టాంతాలు.

ఆంధ్ర సాహిత్య ఖేత్రంలో చెరగని ముద్రవేసిన గోపీచంద్ గారి బహుముఖ శేషుషిని అంశతః వింగడించి గ్రంథ రూపంలో అందిస్తున్న కీర్తి తొలిసారిగా త్రిపురనేని సుబ్బారావు గారికే దక్కింది. సుబ్బారావు గారు గోపీచంద్ గారి పహచరులు. గోపీచంద్ గారి పితృపాదులైన కవిరాజు త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరి గారి సచ్ఛాత్రులు. 'సూతాశ్రమం'లో కవిరాజు అంతే వాసిగా వుండి బుద్ధికి పదును పెట్టుకొని, ప్రతిభను ప్రస్తరించుకొని కలం పట్టిన గట్టి రచయిత. ఈ యిరువురి ప్రభావమూ కుత్తుక బంటి ఉండడం వల్లనే సుబ్బారావు గారికి పాండితీ, నిజాయితీ అలవడ్డాయి. ఆయన ఆత్మ లక్షణం అక్షరాలా అతని విమర్శన వ్యాసాల్లో అచ్చ గ్రుద్దినట్లు కనిపిస్తుంది. ఇంతకు ముందే ఈయన వెలువరించిన 'కవిరాజు జీవితం-సాహిత్యం' అనే గ్రంథం జీవిత చరిత్రల్లో తురాయి వంటిది. ఇప్పుడు ప్రకటిస్తున్న ఈపుస్తకం విషయంలో, వివరణంలో వెలుగు దారిలో పయనిస్తున్నది. చిన్నసంగతిని చిలవలు పలవలు చేసి చేప్పడం ఈయనకు చేతకాదు. ఉన్న విషయం చేదు విళ్ళలావుంటే, దానికి తేనెపూత పూసి అందించటం అంతకూ చేతకాదు. అందుకే నేను మొదటే ఆన్నాను ఈతనికి ఏనాడో అలవడిన సుగుణాలు రెండు. ఒకటి పాండితీ, రెండోది నిజాయితీ అని. అసలు విమర్శకునికి విధిగా వుండవలసిన మంచి లక్షణాలు ఈ రెండేనేమో?

గోపీచంద్ గారి బహుముఖ వక్తిత్వాన్ని పరస్పర తొలిచి నట్లు వింగడించి చూపుతుందీ పుస్తకం. ఆయన మౌలిక రచనల్లోని పూర్వావరాలకు నిలుపుటద్దం లాంటిది ఈపుస్తకం. గోపీచంద్ గారికి సహచరు లెందరో వున్నారు. కాని ఎవరూ పొందని ఆవకాశాన్ని ఎంతో చక్కగా వినియోగించు కొన్నారు సుబ్బారావు గారు. గోపీచంద్ గల గలా నన్నినపుడు, నింగి వైపు చూపులు రువ్వి

నపుడు, నలుగురిలో పలికినపుడు, నాలుగు గోడల మధ్య నలిగి పోతూ గుండె పొరలు విప్పి చెప్పనప్పుడు-విన్న విషయాలు, కను గొన్న అనుభవాల్లా, ఎంతో అందంగా ఈ పుస్తకంలో ప్రోది చేశారు సుహృన్నణి సుబ్బారావు గారు. గోపీచంద్ గారి లెక్కలేని మిత్ర పరమరలో ఒక్కడైన నేను సుబ్బారావు గారి ఈ కృషికి జేజేలు సమర్పించకుండా ఉండలేను.

హైదరాబాదు.

డా. సి. నారాయణరెడ్డి.

యువభారతి సాహిత్య సమావేశాలు

సమాజంలో సామరస్యాన్ని పెంపొందించేందుకు సాహిత్యం కంటే ఇతర సాత్విక సాధనం లేదనే విశ్వాసంతో గడచిన పదహారు సంవత్సరాలుగా కృషి చేస్తున్న సాహితీ సాంస్కృతిక సంస్థ 'యువభారతి'. మనిషిలో అంతర్లీనంగా ఉన్న ప్రతిభా పరిమళాలు పరివ్యాప్తం కావడానికి యువభారతి ప్రతినెలా మొదటి, మూడు ఆదివారాలలో సుల్తాన్ బజార్ లోని శ్రీకృష్ణ దేవరాయాధ్ర భాషా నిలయంలో సాయంత్రం 5 నుండి 8 గంటల వరకూ సాహితీ సమావేశాలు నిర్వహిస్తున్నది. ఈ సమావేశాలకు సహృదయులందరూ ఆహ్వానితులే!.

యువభారతి
సాహితీ సాంస్కృతిక సంస్థ
5 కింగ్స్ వే, సికిందరాబాదు-3

‘సాహితీ వాహిని’ పరంపరలో ఇంత

వరకూ వెలువడి అందుబాటులో

ఉన్న ‘తరంగాలు’

		వెల
17.	మందార మకరందాలు : బమ్మెర పోతన భాగవతంలోని మన్ని కైన పద్యాలకు డా॥ పి. నారాయణరెడ్డిగారి రసమయ వ్యాఖ్యనం.	2-00
19.	ప్రజాసూక్తం : రాతపూతలకు నోచుకోక పోయినా, జన సామాన్యం నోళ్ళలో భద్రంగా ఉంటూఉన్న భాషా సంపద-సామాజిక జీవనానికి దర్పణంవట్టే తెలుగు సామెతల సంకలనం.	2-00
23.	వడగళ్ళు : రావూరు తలపుల జల్లు.	2-00
26.	విశ్వనాథ కవితా వైభవం : కవిసామ్రాట్ విశ్వనాథవారి కమ నీయ పద్యాలకు రమణీయ వ్యాఖ్య : జువ్వాడి గౌతమరావు. నేను-నా సాహిత్య రచనలు, విశ్వనాథవారి “మహతి” వ్యాసంతో-	2-00
27.	సిందూరం : పద్నాలుగురు కవుల వచన కవితా సంకలనం.	3-00
28.	శిఖరాలు - లోయలు : ఖలీల్ జిబ్రాన్ కవితోక్తులకు ‘స్వచ్ఛం దానుసరణ’ వ్యాఖ్యత : డా. పి. నారాయణరెడ్డి.	2-00
30.	మెరుపులు : శ్రీ పొట్లపల్లి రామారావుగారి కవితల సంపుటి	2-00
33.	చేమకూర కవితా వైభవం : విజయవిలాస కర్త చేమకూర వెంకట కవిగారి కవితా వైభవానికి డా॥ ఎమ్. కులశేఖరరావుగారి రమణీయ వ్యాఖ్య.	2-00
34.	చలం అలోచనలు : చలం మ్యూజింగ్సు నుండి ఏర్పి కూర్చినవి.	2-00
35.	భారతీ వైభవం : ప్రాచీనాంధ్ర శారదాస్తుతి కవితలకు పరిమళ వ్యాఖ్య - వ్యాఖ్యత : శ్రీ పాతూరి సీతారామాంజనేయులు.	2-00
39.	తిమ్మన కవితా వైభవం : ముద్దుపలుకులొలికే పద్యాలకు ముచ్చట గొలిపే వ్యాఖ్యనం. వ్యాఖ్యత : డా॥ బి. కుటుంబరాయశర్మ.	2-00
41.	దూర్జటి కవితా వైభవం : మధురమైన పద్యాలకు సుధారస వ్యాఖ్య వ్యాఖ్యత : డా॥ పి. ఎస్. ఆర్. అప్పారావు.	2-00
42.	తులసీదాసు కవితా వైభవం : తులసీదాసు సాహిత్య సాగరంలోని కొన్ని ముక్తామణులు. వ్యాఖ్యత : డా॥ భీమసేన్ ‘నిర్మల్’	2-00

44. నన్నయ కవితా వైభవం : రమ్యమైన పద్యాలకు రుచిర వ్యాఖ్య. వ్యాఖ్యాత : ఆచార్య దివాకర్ల వేంకటాచార్యులు. 2-00
45. ధర్మ పథం : ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రికలోని వ్యాసాలలో కొన్నింటి కూర్పు. రచయిత : శ్రీ జులుసు వేంకటరమణయ్య 2-00
46. శతక సౌరభం : తెలుగు శతక వాఙ్మయంలోని అణిముత్యాలకు వన్నెతెచ్చే వ్యాఖ్యానం. వ్యాఖ్యాత : డా. కె. గోపాలకృష్ణారావు. 2-00
47. నన్నెచోడ కవితా వైభవం : నన్నెచోడుని పద్యాలకు రుచిర వ్యాఖ్యానం. వ్యాఖ్యాత : నిడదవోలు వేంకటరావు. 2-00
49. సూరదాసు కవితా వైభవం : సూరదాసు గేయ వాఙ్మయం నుండి ఏర్పి కూర్చిన భక్తి వాత్సల్య శృంగార చైతన్య రసవాహిని. వ్యాఖ్యాత : డా॥ ఇలపావులూరి పాండురంగరావు. 2-00
51. కాళిదాసు కవితా వైభవం : కాళిదాసు కావ్యాల్లోని కొన్ని కుసుమాలకు డా॥ పుల్లెల శ్రీరామచంద్రుడుగారి కమనీయ వ్యాఖ్య. 2-00
52. తిరుపతి వేంకట కవుల కవితా వైభవం : తిరుపతి వేంకట కవుల కావ్యాలలోని కొన్ని పద్యాలకు డా॥ జి. వి. సుబ్రహ్మణ్యంగారి సరళ వ్యాఖ్యానం. 2-00
53. కిరణాలు - కెరటాలు : శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాసాచార్యగారి కవితా ముక్తకాలు. 2-00
54. గోరాశాస్త్రీయం : గోరాశాస్త్రీగారి విశ్లేషణాత్మక వ్యాఖ్యానాల సంపుటి. 2-00
55. సాహిత్యాభ్యయనం : వివిధ సాహిత్య ప్రక్రియలపై ప్రముఖుల ఉపన్యాసమంజరి. 2-00
56. బాలభారతి : “బాల” మాసపత్రికనుండి ఎన్నిక చేసిన మున్నికైన రచనలు. సంకలనం : శ్రీ వెలగా వెంకటప్పయ్యగారు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ బాలల మహాసభలు 1977 సందర్భంగా ప్రత్యేక ప్రచురణ. 1-00
[ఈ పుస్తకం వెలపై తగ్గింపు సౌకర్యంలేదని దయచేసి గమనించండి]
59. విజ్ఞానోదయం : పిల్లల వైజ్ఞానిక కథలు - శ్రీ రెడ్డిరాఘవయ్య 3-00
60. గోపీచంద్ సాహిత్యం : గోపీచంద్ సాహిత్య వ్యక్తిత్వాల మణిదర్శనం. 3-00

మ హా ర చ య త, త త్త్వ వే త్త

గో పీ చ ం డ్

ఆంధ్రదేశంలో త్రిపురనేనివారు పేరుప్రతిష్ఠల నందినవారు. ఈ వంశంలో జన్మించిన కొందరు కవులుగా, రచయితలుగా, గణితశాస్త్రజ్ఞులుగా, న్యాయవాదులుగా, వైద్యశాస్త్రనిపుణులుగా, ధర్మతత్పరులుగా గణుతికెక్కారు. కొందరు శివాలయాలను ప్రతిష్ఠించారు. తటాకాలనూ ఉద్యానాలనూ ఏర్పాటుచేశారు. ఈ వంశీయులు కృష్ణాజిల్లాలోని అంగలూరు, గుంటూరుజిల్లాలోని కూచిపూడి, తాడికొండ గ్రామాలలో ఉన్నారు.

‘త్రిపురనేని’ గృహనామం ఆ నోటా, ఈ నోటా పడి అనుశ్రుతంగా వచ్చిందికాదు. చరిత్రప్రసిద్ధి గాంచిన కాకతీయ ప్రతాపరుద్ర ధరణీపతి సైన్యాధ్యక్షుడైన శంభుడు తన పదునైన కత్తిని మలికల రుచిరధారలతో కడిగాడు’ అతని పౌరుషానికి, ప్రతాపానికి, ప్రతాపరుద్ర మహీపతి దిగ్భ్రమజెంది, కృష్ణామండల ప్రాంతీయ సేనానిగా శంభుని నియమించాడు. శంభుడు అంగలూరు నివాసంచేసుకొని, నందివాడ, గుడివాడ, కౌతవరములను ప్రజానురంజకంగా పరిపాలించసాగాడు. అందుచేత ప్రతాపరుద్ర మహారాజు శంభునికి ‘త్రిపురరేడు’ అనే బిరుదంతో సత్కరించాడు. త్రిపుర + రేడు = మూడు పురములకు రాజు. ‘రేడు. కాల క్రమేణా ‘నేడు’గా మారి, దాని ద్వితీయావిభక్త్యంతరూపమే ‘నేని’ అయింది. ఈ విధంగా త్రిపురనేని గృహనామం అనాటి పౌరుష ప్రధాన చిహ్నంగా ఆ వంశీకులను వరించింది.

అనాటి సంకులసమరంలో సైన్యాధ్యక్షుడైన శంభుడు వీరవిహారంచేస్తూ వుంటే, ఆ వీరశిఖామణి తలపాగనందలి ‘తురాయి’ని బట్టి, ‘అదుగో! పువ్వాడు వచ్చుచున్నాడు’ అని శత్రువులు ఆయన రాకపోకలు తెల్పుకొని ప్రాణాలు

దక్కించుకొన్నారట : అందుచేత ఆ శంభుని సంతతివారైన త్రిపురనేనివారు 'పువ్వాడ' గోత్రీకులుగా వర్ధిల్లుతూ ఉన్నారు.

అట్టి ప్రాచీన వైభవమూ, ఆధునిక ప్రశస్తి గల విద్వత్కుటుంబంలో క్రీ. శ. 1910 వ సం. సెప్టెంబరు 8 వ తేదీన అంగలూరు గ్రామంలో గోపీచంద్ గారు జన్మించారు. వీరి తండ్రి శతావధాని, విప్లవకవి, కవిరాజు త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరిగారు.

రామస్వామి చౌదరిగారు చెళ్ళపిళ్ళ వేంకటశాస్త్రిగారి శిష్యులు. చౌదరిగారు ఆనాటి సాంఘిక వ్యవస్థ మీద, చాందసభావాలమీద తిరుగుబాటు చేశారు.

రామస్వామిచౌదరిగారు హేతువాది; భావవిప్లవవిచార, విద్వాంసుడు, సంఘ సంస్కర్త, నీతివర్తనుడు. సద్విమర్శకుడు, సర్వజన శ్రేయోభిలాషి. అన్నింటినీ మించి మహాకవి.

చౌదరిగారు బారిష్టరు; బహుగ్రంథకర్తలు. 'సూతపురాణము', 'ఓగవద్గీత', 'క్రురుక్షేత్ర సంగ్రామము', 'శంభుకవధ', 'ఖాసీ', 'కుప్పుస్వామి శతకము', 'సూతాశ్రమగేయాలు', 'వివాహవిధి' అను గ్రంథాలను రచించారు.

రామస్వామి చౌదరిగారి ఇల్లొక 'సూతాశ్రమం'. సాహిత్య వాదోపవాదాల తోనూ, సంస్కర్తల పదధ్వనులతోనూ, నిరంతరమూ ప్రతిధ్వనిస్తూ ఉండేది. ఆ స్త్రీకులు, నా స్త్రీకులు, రాజకీయ వేత్తలు, పండితులు, పామరులు, కవులు, గాయకులు, జ్యోతిష్కులు మరెందరో ప్రముఖ వ్యక్తులు, ఎప్పుడో ఒకప్పుడు, సూతాశ్రమంలో ఆడుగుపెట్టకుండా వుండేవారు కారు. ఆ తీయని నీళ్ళు ఒక్కపుడిసే దై నా త్రాగకుండా ఉండేవారుకారు, వీరందరితోనూ రామస్వామిచౌదరిగారు వాదోపవాదాలు సాగిస్తూ ఉండేవారు.

రామస్వామిచౌదరిగారు ధర్మమును రమణీయంగా ప్రవచించిన మహాకవి. ఆయన భగవంతునిపేర జరుగుతున్న ప్రళయాలను నివారింపబూనిన నీతిశాలి. పరిమితమైన ధర్మమును వాడుకలోకి తెచ్చి పురాణాలలోని అధర్మాలను బట్టబయలు చేసిన సత్యవాది. హైందవ సంస్కృతిని యదార్థదృష్టితో పరిశీలించిన ధర్మవేత్త. ఈ గుణగణాలన్నీ గోపీచంద్ గారికి తన తండ్రినుండి సంక్రమించాయి.

గోపీచంద్ గారి బాల్యం గ్రామసీమల్లో గడిచింది. విద్యార్థిదశనుండి సమాజంలో గతానుగతికంగా వున్న, అర్థంలేని ఆచారాలనూ, అంధవిశ్వాసాలనూ,

నితంగా విమర్శిస్తూ ఉండేవారు. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయంనుండి బి. ఏ. డిగ్రీ పొందారు. తదుపరి మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయంనుండి న్యాయవాద పట్టా పుచ్చుకొన్నారు.

1932వ సం. మే 25వ తేదీన పటమటలంక వాస్తవ్యులైన కొమ్మ నారయ్యగారి ఏకైకపుత్రిక శకుంతలాదేవిగారిని వివాహం చేసుకున్నారు. గుంటూరులో ఉన్నవ దంపతులు నిర్వహిస్తున్న 'శారదా నికేతన్'లో శకుంతలాదేవిగారు విద్యాన్ చదువుకున్నారు.

ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణపంతులుగారు రామస్వామిచౌదరిగారు ప్రాణ స్నేహితులు. సంస్కారంలోనూ, నమ్మకాలలోనూ వీరిద్దరికీవున్న వైవిధ్యం మరి ఏ ఇద్దరికీ లేదు. ఒకరికి సనాతనధర్మంలో ఇష్టం. ఒకరికి అయిష్టం, ఒకరు ఆస్తికులు, ఒకరు నాస్తికులు. ఒకరు వచన రచయితలు, ఒకరు కవులు. ఒకరు కాంగ్రెస్ పార్టీ; ఒకరు జస్టిస్ పార్టీ. కానీ వారిస్నేహం అతిగాఢమయినది. పంతులుగారు ఎప్పుడు తెనాలి వచ్చినా 'సూతాశ్రమంలో' బసచేసేవారు. ఉన్నవవారు గోపీచంద్ గారికి గురూపదేశం చేశారు, అనాటినుండి ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణపంతులుగారిని తమ గురువుగా భావించుకున్నారు గోపీచంద్ గారు.

1937వ సం. లో గోపీచంద్ గారు తెనాలి పట్టణంలో న్యాయవాదిగా ప్రాక్టీసు ప్రారంభించారు. న్యాయవాదవృత్తిలో డబ్బుకోసం న్యాయాన్యాయాలను తలక్రిందులు చేయవలసిఉంటుంది. అందుచేత ఆ నల్లకోటువృత్తి వారికి నచ్చలేదు. అనతికాలంలోనే వారావృత్తికి స్వస్తిచెప్పి, సాహితీ రంగంలో ప్రవేశించారు.

గోపీచంద్ గారు సాహితీరంగంలో అడుగుపెట్టేనాటికి, వాస్తవిక వాదం ముమ్మరంగా ప్రచారంలో ఉంది. కళ్ళకు కనిపించినదాన్ని నమ్మడం, లేనిదాన్ని కాదనడం-ఇదీ ధోరణి. 'దేవుడుంటే చూపించు' అనేవరకూ వెళ్ళిందా అతివాస్తవిక వాదం. దేవునిపేరిట దారుణంగా దోపిడీ జరిగేరోజుల్లో, ఆస్తిక సమాజంలో పుట్టిన గోపీచంద్ గారు నాస్తిక వాతావరణంలో పెరిగి పెద్దయ్యారు.

ఆనాటి సంఘం అల్లకల్లోలంగా వుందనీ, అన్యాయం, అధర్మం, అవినీతి, అసమానతలు పెచ్చుపెరిగిపోతున్నాయనీ గోపీచంద్ గారు గమనించారు. వీటిని సమూలంగా నిర్మూలించడానికి సాహితీరంగం అనువైనదిగా భావించారు. కథా

చిత్ర, నవల, వాటికలద్వారా తమ అభిప్రాయాలను ప్రచారం చేయాలని చంకల్పించారు.

ఆ రోజుల్లోనే గోపీచంద్ గారు మార్క్సిజాన్ని బాగా అధ్యయనంచేశారు. రష్యావిప్లవం అప్పటికే దేశాల్లోని యువకుల హృదయాలలో ఆశాజ్యోతులను వెలిగిస్తూ ఉంది. పీడిత వర్గాలకు ఏకైక ప్రతినిధిగా రష్యా నిలబడింది. 'కమ్యూనిష్టు మేనిఫెస్టో'లోని సాంఘికన్యాయం అనే సూత్రం గోపీచంద్ గారిని గాఢంగా ఆకర్షించింది. రష్యన్ రాజకీయప్రభావం గోపీచంద్ గారి రచనల్లోకి ప్రసరించింది. రాజకీయాలనే ఇతివృత్తంగా గైకొని 'బీదవాళ్ళంతా ఒకటి', 'దేశం ఏమయ్యేట్టు?', 'గోడమీది మూడోవాడు', 'పిరికివాడు' మొదలైన ఆణిముత్యాలాంటికథ లనేకం వ్రాశారు. ఆ రోజుల్లోనే 'మార్క్సిజం అంటే ఏమిటి?' 'పట్టాభిగారి సోషలిజం' వంటి రాజకీయ గ్రంథాలుకూడా రచించారు.

కొంతకాలానికి మార్క్సిజంలోని లోటుపాట్లు గోపీచంద్ గారు గ్రహించారు. వాటికి సమాధానం యమ్. యన్. రాయ్ గారి 'రాడికల్ డెమోక్రాటిక్ పార్టీ'లో కనిపించింది. రాయ్ రచించిన, 'మెటీరియలిజం.' 'బియాండ్ కమ్యూనిజం', 'రీజన్' 'రొమాంటిసిజం అండ్ రివల్యూషన్' అనే గ్రంథాలను క్షుణ్ణంగా చదివి ఆకళింపు చేసుకొన్నారు. 'ఆంధ్రా రాడికల్ డెమోక్రాటిక్ పార్టీ' కార్యదర్శిగా వారు కొంతకాలం పని చేశారు. ఆంధ్రదేశంలో 'నవ్యమానవతావాదం' వ్యాపింపజేసిన వారిలో గోపీచంద్ గారు ప్రథమ గణ్యులు. వారు ఎంతో మంది యువకులను హేతువాదులుగా తయారు చేశారు. వారు ఏ రాజకీయ పార్టీతోనూ పూర్తిగా ఏకీభవించలేకపోయారు. జీవిత ప్రవాహం రాజకీయపార్టీలనూ సిద్ధాంతాలనూ అధిగమించక తప్పదని వారి విశ్వాసం. అందుచేత పార్టీ రాజకీయాలనుండి పూర్తిగా విరమించుకున్నారు. వారిజీవితం సర్వపూర్తిగా సాహిత్యసేవకే అంకితం చేయాలనుకున్నారు.

విశ్వకథాసాహిత్యంలో విశిష్టస్థానం పొందిన చెకోవ్, బేట్యు, టాల్ స్టాయ్, సారోయాన్, పుష్కిన్, గోర్కీ, మామ్, మఫాసా, ఓహెస్సీ, పెరల్ బక్ మొదలైన ప్రముఖ రచయితల కథలను చదివి, బాగా ఆకళింపుచేసుకున్నారు. నూతన దృష్టితో కథాసృష్టి చేశారు. రమారమి మూడువందల కథలు వ్రాసారు. అవన్నీ సంపుటలుగా వెలువడ్డాయి.

గోపీచంద్ గారు పది వాక్యాలలో ఇవిడిపోయే 'గల్పిక' వ్రాసినా, పది పదుల పేజీలుండే పెద్దకథ వ్రాసినా, అది పఠితల మనస్సుమీద చెరగని ముద్ర వేస్తుంది. 'అహం' అనే ఈ గల్పికను చదవండి.

ఒక కవి ఒక నభలో ఈ విధంగా ఉపన్యసిస్తున్నాడు.

“మీరు కనిపెట్టారో లేదోగాని నేను తిక్కనకంటే గొప్పవాణ్ణి. నా కవిత్వంలో తిక్కన కవిత్వంలో వున్న గుణాలకంటే గొప్పగుణాలున్నవి. ఇంత వరకు భారతదేశంలో పుట్టినవాళ్ళలో తిక్కనకంటే గొప్పకవిని నేనే....”

ఒక సభికుడు చివరైన లేచి—“తిక్కనకంటే మీరు గొప్పకవు లనుకోవటానికి దృష్టాంతరం ఏమిటి ?”

“దృష్టాంతరమా ?.... దృష్టాంతరమా ?” అని నట్లు కొట్టడం మొదలు పెట్టాడు కవి.

“ఇంకో సభికుడు లేచి ఈ విధంగా జవాబు చెప్పాడు.

“దృష్టాంతరాలకేం : కావలసినన్ని వున్నాయ్. తిక్కనా కవిత్వం రాశాడు; వీరూ కవిత్వం రాశారు. తిక్కనా పుట్టాడు; వీరూ పుట్టారు. వీటినిబట్టి తిక్కనకూ వీరికి చాలా పోలికలున్నవని విశదం అవుతూంది. ఇక తిక్కనకంటే ఈయన గొప్పవాడెలా గంటారా? తిక్కన చచ్చాడు; ఈయన చావలేదు....” అని కూర్చున్నాడు.

కవి తెల్లమొహం వేశాడు,”

‘సానుభూతి’ అనే చిన్నకథను చూడండి.

“ఒక కవి తన స్నేహితుడైన ధనవంతుని దగ్గరకు వెళ్ళి, ‘ఒక ఐదు రూపాయలుంటే బదులివ్వండి. ఇంట్లో బియ్యం లేవు. గోలగా వుంది’ అని తడబడుతూ అడిగాడు.

“నా దగ్గర డమ్మిడీ లేదు. డబ్బెక్కడనుండి వాస్తుంది? నాపెరట్లో పండు ఉందా? అదీగాక నేనిన్నిసార్లు ఇవ్వలేను” అన్నాడు ధనవంతుడు.

“నా కెప్పు డిచ్చావు ?” అన్నాడు కవి.

“నువ్వు మరణించిన తర్వాత శిలావిగ్రహానికి ఇవ్వద్దూ ? ఇప్పుడు ఇచ్చి, అప్పుడూ ఇచ్చి, నా కిదేపనా ?” అన్నాడు ధనవంతుడు.

కవికి ఆరోజు రాత్రి కలలో కనిపించినయి : తన బార్యా పిల్లలు తిండి-లేక ఒక ప్రక్కన ఏడుస్తూ వుంటే, ఒక ప్రక్కన తన శిలావిగ్రహం తయారవుతూ ఉంటుంది. ఆ శిలావిగ్రహానికి డబ్బిచ్చిన ధనవంతుని దాతృత్వాన్నీ, రస-హృదయాన్నీ ప్రజలు వేనోళ్ళ కొనియాడుతూ ఉంటారు ”

గోపీచంద్ గారు కొన్ని కథలను సంఘటనలకు ప్రాధాన్యమిచ్చి వ్రాస్తే, మరి కొన్నిటిని మనస్తత్వ వాతావరణం ప్రధానంగా రూపొందించారు.

‘పాపిష్టి సంఘం’ అనే కథ ఇందుకు ఉదాహరణ.

మంచాన్ని అంటుకొనిపోయి మూలుగుతూ పడుకున్న కేశవయ్య కొడుకుని దగ్గరకు పిలిపించుకొనేటప్పటికి, వరండాలో మూగిన అప్పులవాళ్ళలో “ముసలి, ముండాకొడుకు : ధనం దాచే ఉంటాడు, మన సంగతి ఏం చెబుతాడో ? అనే గుస, గుసలు బయలుదేరాయి.

కేశవయ్య కొడుకుని దగ్గరకురమ్మని ఇలా చెప్పాడు. “బాబూ, నే బ్రత కను, చచ్చిపోయేముందు నీకో సలహా చెబుతాను....” అని చెప్పి బాధలో కొంచెం సేపు ఆగి ఈ విధంగా పూర్తిచేశాడు.-“చచ్చిపోయేటప్పటికి వీలై నన్ని అప్పులు చేసి వుంచుకో. ఈ పాపిష్టిసంఘాన్ని మోసంచెయ్యగలిగాననే తృప్తి ఉంటుంది.”

తండ్రి ఈమాటలు చెప్పినప్పుడు కొడుక్కి కష్టంవేసింది. కాని పెద్దవాడై లోకులు తన్నుముంచి, చచ్చిపోయేటప్పుడు ఒక్క పట్టయినా చూడటానికి రానప్పుడు, తండ్రిమాటలు విననందుకు పశ్చాత్తాపపడ్డాడు.

కళానికేతనమువారు “నేనూ-నా కథలూ....” అనే శీర్షికతో శ్రీ కృష్ణదేవ-రాయ ఆంధ్ర బాషానిలయములో సభ ఏర్పాటు చేశారు. శ్రీ గోపీచంద్ తమ ప్రసంగంలో కథాసాహిత్యము ఇతర దేశాలనుండి దిగుమతికాలేదని విశిష్టమైన సంస్కృతి, నాగరికతలకు పుట్టినిల్లయిన మనదేశం క్రీస్తుకు చాలాపూర్వమే ఈ రంగంలోగూడా బాగా పరిణతి చెందినదని, మనుష్య పాత్రలతోనే కాక పక్షులు

జంతువులు చెట్లతోగూడా మన పూర్వీకులు ఆనాడే కథలను చెప్పించారని పంచ తంత్రము, హితోపదేశాలగూర్చి వ్రస్తావించారు. 'ఈసబ్స్ ఫేబుల్స్'లో ఈ కథల చాయలు ఉన్నాయని భారతీయకథలు పర్షియా, అరేబియా, మధ్యప్రాచ్యం, ప్రాన్సు, తూర్పు ఐరోపా తదితర పాశ్చాత్యదేశాలకు ప్రాకాయని వివరించారు. ఇంకా ఇలా పేర్కొన్నారు.

“కథ ప్రయోజనం వ్యాసాలకన్నా భిన్నమైనది. నేడూ, ఏనాడైనా, కథారచనలలోగల ఉద్దేశం ఒకటే. నీతిబోధన, సద్గుణాలప్రచారం. పంచతంత్ర రచనకు కారణం విష్ణుశర్మను రాజు తన కూమారులకు మంచి గుణాలు అలవడేలా విద్యాబోధనను చేయమంటాడు. లేతహృదయాలపై కథలు మంచి ప్రభావాన్ని వేస్తాయి. కథలలో పొందుపరచబడే నీతి, లౌకికం, జ్ఞానము సామాన్యులకు అందుబాటులో ఉంటుంది. నడులకు ఉపనడుల్లా పెద్ద కథల్లో చిన్నకథలు చేర్చి అల్లడం మనదేశంలోనే పుట్టినది. రామాయణ, మహాభారతాల్లో ఈ నైపుణ్యం పరిణతి అందుకొన్నది. మనదేశంలో కథలు చెప్పలేని ముసలమ్మ ఈ కొట్టలేని బాలుడు లేరంటే కథాసాహిత్యము మన నరనరాల్లో ఎలా జీర్ణించుకొనిపోయినదో ద్యోతకం కాక మానదు. మధ్యకాలంలో మన ప్రగతి వెనుకబడి ఇతరదేశాలు అన్ని రంగాలలో అభివృద్ధి చెందినవి. కథకు మూడు దశలుంటాయి. దీనికి పరిణామము ఉన్నది. నవలలో సమగ్రమైన పాత్రచిత్రణ ఉంటుంది, కథ సంక్షిప్తము. ఒక సంఘటన చిత్రించడమే కథ లక్షణం. ఐతే సంఘటనకు ప్రాధాన్యము ఇవ్వక కేవలం వాతావరణాన్ని మనస్తత్వాలను చిత్రించవచ్చు. కేవలం సంభాషణలతో కథను నడుపవచ్చు. ఇది భావకవిత్వము లాంటిది. కథను ఏ పద్ధతిలో వ్రాసినా వ్రాసేవాడు సమర్థుడయితే అది రక్తి కడుతుంది.”

గోపీచంద్ గారు కలం పట్టుకుంటే జీవితంలోని క్లిష్ట సమస్యలను గురించి వ్రాసేవారు. ఈనాడు మానవులను కలవరపెడుతున్న అనేక సమస్యలను తమ రచనలకు ఇతివృత్తంగా తీసుకొనేవారు. వ్రాసింది హృదయానికి హత్తుకొనేటట్లు వ్రాయడమేగాక, ఆతి సరళంగానూ, నిర్దుష్టంగానూ వ్రాసేవారు. ఎన్నోరకాల మనస్తత్వాలను ఆద్భుతంగా చిత్రించారు. భావ స్పష్టికరణలోనూ, శైలీ సారళ్యం లోనూ ఆయనకు ఆయనే సాటి. సరళంగానూ, సున్నితంగానూ, విషయాలను అవగాహనకు వదలడమూ. ఆలోచనలను రేకెత్తించడమూ, పరితల జిజ్ఞాసను పెంపొందించడమూ, గోపీచంద్ గారి ప్రత్యేకత.

గోపీచంద్ గారి కథల్లో హేతువాదం, సమతాధర్మం సత్యాన్వేషణా కన్పిస్తాయి. ఇంతేకాదు. చెకోవ్ లోని గథాగంభీరగమనం, టాగూర్ లోని కథాసంవిధానం, గోర్కీ లోని విప్లవభావాలు, టాల్ స్టాయ్ కథల్లోని మానవతాదృష్టి, మఫాసా లోని సున్నితహాస్యం. ప్రేమ్ చంద్ లో పెల్లుబిడే ప్రేమానురాగాలు, గోపీచంద్ గారి కథల్లో గోచరిస్తాయి.

అందుచేత గోపీచంద్ గారి రచనా వైరుష్యం యిలా ప్రశంసింపబడింది. "Gopichand is a distinguished writer of remarkable short stories. His stories strike a happy balance between their form and content. Being a rationalist, he refuses to be read astray by popular and shibboleths. His insight into human nature, sense of form and humanistic zeal for the balanced development of the individual render his stories memorable. Historical vein, sparkling wit and command over the living idiom have set a stamp of individuality upon his style. He excels in very short pieces as well as longer ones, displaying great gifts of analysis and narration."¹

గోపీచంద్ గారు గొప్ప కథకులుగా ఖ్యాతిగడించేనాటికి దక్షిణభారతావనిలో చలనచిత్రపరిశ్రమ వృద్ధిలోకి వస్తూఉంది. తెలుగు సినిమా పరిశ్రమలోకి అభ్యుదయ భావాలుగల యువకులు అడుగుపెడుతున్నారు. అదే సమయమని గ్రహించిన గోపీచంద్ గాను గూడవల్లి రామబ్రహ్మంగారి ప్రోత్సాహంతో 1938 వ సం.లో సినిమారంగంలో ప్రవేశించారు. 1938వ సం. నుండి 1953వ సం. నెట్టింబరు వరకూ గోపీచంద్ గారి జీవితం మద్రాసులో గడిచింది. 'రైతుబిడ్డ', 'గృహప్రవేశం' చిత్రాలకు భావగర్భితమైన సంభాషణలు వ్రాశారు. 'రైతుబిడ్డ' కు సహాయదర్శకులుగా పనిచేశారు. 'లక్ష్మమ్మ', 'పేరంటాలు', 'ప్రియురాలు' మొదలైన చిత్రాలకు దర్శకత్వం వహించారు. 'కలిమిలేములు', 'చదువుకున్న అమ్మాయిలు' చిత్రాలకుకూడా మనోరంజకమైన సంభాషణలు వ్రాశారు. హాస్యరసపోషణ

---

1. The story in Telugu by 'Amarendra' - Deccan Chronicle July 2 th, 1962.

గోపీచంద్ గారి జీవిత చరిత్ర

ప్రతిభాశీల సుబ్బారావు

9

లోనూ, భావోద్వేగ సన్నివేశ నిర్వహణలోనూ వారు సిద్ధహస్తులు. తెలుగుదనం తోణికిసలాడే అత్యుత్తమ చిత్రాలలో 'లక్ష్మమ్మ' చిత్రం ఒకటి.

గోపీచంద్ గారు మద్రాసులో వున్నంతకాలం గ్రంథరచన అట్టే సాగలేదు. ఎక్కువకాలం సినిమాలతోనే గడిచిపోయేది. అయినా, ప్రతిరోజూ ఉదయం ఎన్ని పనులున్నా ఒకగంటసేపు గ్రంథరచన కొనసాగిస్తూ ఉండేవారు. వారు మద్రాసులో వున్నప్పుడు ఆచంట జానకిరామ్ గారితో కలిసి 'అరవిందాశ్రమం' వెళ్ళడం జరిగింది. అది వారి జీవితంలో మలుపుతిరిగిన మరొక మరపురాని మధురమట్టం. అరవిందుని దర్శనం గోపీచంద్ గారి జీవితపథాన్ని పూర్తిగా మార్చివేసింది. ఈ మార్పువల్ల వారు సినిమారంగంలో వుండలేకపోయారు.

అదేసమయానికి నలభై సంవత్సరాలనుండి ప్రత్యేకరాష్ట్ర నిర్మాణంకోసం ఆంధ్రులు చేసిన అవిరళకృషి ఫలించి ఆంధ్రరాష్ట్రం 1-10-1953న అవతరించింది. నూతనంగా ఏర్పడ్డ ఆంధ్ర ప్రభుత్వం గోపీచంద్ గారిని 'సమాచారశాఖా డైరెక్టరు' పదవికి ఆహ్వానించింది. సినిమారంగాన్ని విడిచిపెట్టి, ప్రభుత్వోద్యోగంలో చేరి, అప్పటి గవర్నర్ శ్రీ సి. యం. త్రివేదిగారి ప్రశంస లందుకొన్నారు.

1-11-1956న ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడ్డ తర్వాతకూడా గోపీచంద్ గారు కొంత కాలం సమాచార పౌరసంబంధాల శాఖలో 'జాయంట్ డైరెక్టరు'గా పనిచేశారు. కొన్ని రాజకీయ కారణాలవల్ల ఆ పదవినికూడా వారు పరిత్యజించవలసి వచ్చింది.

1957వ సం.లో ఆకాశవాణి హైదరాబాదు కేంద్రంలో 'గ్రామస్థుల కార్యక్రమాల ప్రయోగ'గా చేరి, చివరిక్షణంవరకూ పనిచేశారు. గ్రామస్థుల కార్యక్రమాల రూపురేఖనే గోపీచంద్ గారు పూర్తిగా మార్చివేశారు. గ్రామస్థులకు విజంగా కావలసిన వేమిటో వారికి బాగాతెలుసు. అందులకు కారణం వారి బాల్యం అంతా గ్రామసీమల్లోనే గడవడం. వారు 'ఉభయ కుళలోపరి' అనే లేఖావళిని 1941వ సం.లో వ్రాశారు. ఆ లేఖలు మద్రాసు రేడియో కేంద్రంనుండి ప్రసారం చేయబడ్డాయి. అందులో పల్లెటూళ్ళు అసూయతోనూ, పచ్చి అబద్ధాలతోనూ నానాటికీ ఎలా షీణిస్తున్నాయో విశదీకరించారు. అందులోని కోటేశ్వరరావు, కృష్ణయ్య, సుబ్బారావు, వెంకయ్య పాత్రలద్వారా గ్రామీణ జీవితాన్నీ, నాగరికతనూ హృదయంగమంగా చిత్రించారు.

అకాశవాణి హైదరాబాద్ కేంద్రంనుండి ప్రసారంచేయబడ్డ 'లయ తప్పిన మనుషులు', 'చీకటి కోణాలు', 'మాంచాల', 'కాలప్రవాహం', 'విచిత్రప్రక్రియ', 'అభాగిని', 'తత్వమసి', 'నిలబడిన పరువు', 'రోడ్డుమధ్య రాయి', 'రచ్చబండ', 'పేప్ మెంటుమీది పుస్తకం' మొదలైన గోపీచంద్ గారి నాటికలు, శ్రోతల ఆభినందన పరంపర లందుకొన్నాయి.

జీవితం - సాహిత్యం గోపీచంద్ గారికి విభిన్న రంగాలు కావు. జీవితమే ఆయనకు సాహిత్యం; సాహిత్యమే జీవితం. ఈ విధంగా వారి జీవిత సాహిత్యాలు ఒకదాని కొకటి పెనవేసుకున్నప్పటికీ ఆయనను 'తత్వశాస్త్రం' ఆకర్షించింది. ప్రాచ్య, పాశ్చాత్య తత్వవేత్తల గ్రంథాలనేకం అవలోదనం చేశారు. వారిలో తాత్త్విక జిజ్ఞాస అనాటి కనాటికీ అభివృద్ధి జెందసాగింది. ఆయన తత్వశాస్త్రాన్నిగురించి యిలా అంటూ వుండేవారు. "ఇప్పుడున్నదంతా సత్యమని మనం అనుకోగూడదు. అలా అని ఇది అసత్యంకూడా కాదు. ఇప్పుడున్నది ఇప్పటివరకే సత్యం. ఇది అర్థసత్యం. మనం నిత్యసత్యంకోసం తపించాలి. ఆ తపనే 'తత్వశాస్త్రం'. ఆ తపనే ఆయనను బెజవాడ గోపాలరెడ్డిగా రన్నట్లు "వేదనా జీవి"గా మార్చివేసింది.

గోపీచంద్ గారు భౌతికవాదిగా జీవితం ప్రారంభించి, ఆధ్యాత్మికవాదిగా క్రమవికాసం జెంది, భగవంతునిమీద పరిపూర్ణమైన విశ్వాసంతో జీవించారు. అరవిందుని దర్శనం, తత్త్వగ్రంథ పఠనం, జీవితం నేర్పిన పాఠాలు, గోపీచంద్ గారిని ఆధ్యాత్మికవాదిగా మార్చివేశాయి. సూక్ష్మదృష్టితో చూస్తే, ఆస్తిక, నాస్తిక వాదాల సంఘర్షణే వారి జీవితం.

తత్వశాస్త్రాన్ని మనం పరిశీలిస్తే భౌతిక, ఆధ్యాత్మిక సిద్ధాంతాలు అనాది నుండీ వున్నట్లుగా కన్పిస్తుంది. ఈ రెండు వాదాలను సమన్వయపరచవలసిన అవశ్యకతను గోపీచంద్ గారు గుర్తించారు. భౌతిక, ఆధ్యాత్మిక వాదాలను సమన్వయపరుస్తూ 'పోస్టుచెయ్యని ఉత్తరాలు' రచించారు. ఇలాంటి తాత్త్విక గ్రంథాలు వ్రాయడంలో గోపీచంద్ గారి కున్న అర్హతను గురించి వారే ఒకచోట ఇలా వ్రాసుకున్నారు. "నేను పుట్టి పెరిగిన వాతావరణ ప్రభావం నామీద పూర్తిగా వున్నట్టే కనిపిస్తుంది. మా నాన్నగారి నాస్తికవాదం, వారు జరిపిని వాదోపవాదాలు, వారి గ్రంథాలు, విరుద్ధభావాలకు చెందిన వారికీ, ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారికీ

మధ్య గాఢంగా పెరిగినస్నేహం, తరువాత నామీద పంతులుగారు చూపినవాత్సల్యం, ఆ వాత్సల్యం నాలో రేపిన కుతూహలం, ఇవన్నీ నేటి నా ఈ పరిస్థితికి పూర్తిగా దోహదం చేసినట్లుగానే కనిపిస్తున్నాయి. అందువల్ల నేను పుట్టి పెరిగిన ఈ ప్రత్యేక వాతావరణమే ఇటువంటి పుస్తకాలు వ్రాయడానికి నా అర్హత" అని నేను అనుకుంటున్నాను.

ఈ తాత్వికలేఖలను వ్రాసిన గోపీచంద్ భౌతిక ఆధ్యాత్మిక సమన్వయ తత్వవేత్తగా ప్రపంచ తత్వవేత్తల కోవలో చేరారు.

గోపీచంద్ గారి కథలు పరితల నెంతగా ముగ్ధులను చేస్తాయో, నవలలు కూడా అంతగా ముగ్ధులును చేస్తాయి. వారు ప్రయోగాత్మకమైన, ప్రయోజనకరమైన రచనలు చేశారు. వారి అమృతలేఖని నుండి 'పరివర్తన' (1946) అసమర్థుని జీవయాత్ర, (1947) మెరుపుల మరకలు, పిల్ల తెమ్మెర, గడియ పడని తలుపులు, పండిత పరమేశ్వరశాస్త్రి వీలునామా, (1961) శిథిలాలయం, యమ పాశం, ప్రేమోపహాతులు, చీకటిగదులు మొదలైన నవలలు పుంఖానుపుంఖంగా వెలువడ్డాయి.

గోపీచంద్ గారి ఒక్కొక్క నవలనుగురించి సంక్షిప్తంగా తెలియజేస్తాను.

మొట్టమొదటి నవల 'పరివర్తన'. ఇది కరుణరసప్రధానమైన నవల. ఇందులోని కథానాయకుడు రాజారావు. అతడు ధనవంతుడు. విద్యాధికుడు. అతని భార్య ముద్దుపేరు జీ. జీ. భార్య మరణానంతరం రాజారావు మనస్సు పూర్తిగా వికలమైపోతుంది. రాజారావు కూడా బ్రతకడని అందరూ ఆశలు వదులుకుంటారు. ఈ స్థితిలో మానవుడు చేయగలిగిందేమిటి? జీవితంనుండి తప్పించుకు తిరగడమే! చివరికి రాజారావులో 'పరివర్తన' కలిగి అతడు మళ్ళీ పెళ్ళికి అంగీకరించడంతో కథ సమాప్తమౌతుంది.

రెండవ నవల ఆంధ్ర సాహిత్యంలో అనర్హ రత్నమైన 'అసమర్థుని జీవయాత్ర'. 1947వ సం.లో ఆంధ్రప్రభలో వారం వారం ప్రచురితమై పాఠకులను సంభ్రమాశ్చర్యాలలో ముంచివేసింది. ఇది ప్రకటించినప్పుడు కలిగిన సంచలనం ఇప్పటికీ నా స్మృతిపథంలో మెదులుతూనే ఉంది. ఎవరికివారు అది వారి జీవితచరిత్రే అనుకున్నారు. మరి కొందరు విమర్శకులు మాక్సింగోర్స్కి నవల Foma Gordayev (The man who was afraid) అనే నవలచాయలు దీనిలో

ఉన్నాయన్నారు. కానీ ఈ రెండిటికీ పాష్యం ఏమాత్రం కన్పించడంలేదు. ప్రతి పాదించిన విషయంలోనూ, ప్రవేశపెట్టిన పాత్రలలోనూ, పాత్రలద్వారా పలికించిన సిద్ధాంతాలలోనూ అసమర్థుని జీవయాత్ర దానికదే సాటి.

ఈ నవలను 'ఎందుకు?' అనేప్రశ్న నేర్పినందుకు, తన తండ్రి కవిరాజు రామస్వామి చౌదరిగారికి అంకితంచేశారు.

ఈ నవలలో - అసమర్థుడు, అసమర్థుని భార్య, అసమర్థుని ఆదర్శం, అసమర్థుని మేనమామ, అసమర్థుని ప్రతాపం, అసమర్థుని అంతం - అను అరు ప్రకరణాలున్నాయి.

ఇందులోని కథానాయకుడు సీతారామరావు. మరో ముఖ్యమైన పాత్ర రామయ్యతాత పాత్ర. ఈ రెండు పాత్రలతోపాటు, సంఘంయొక్క సమగ్ర చిత్రణకు గాను, సీతారామరావు మేనమామ, మామ, భార్య ఇందిర, పాప, శీనయ్య, సీతారామరావు మిత్రులు - సూర్యారావు, శాతవాహనుడు, బాలకృష్ణుడు, వేరావు మొదలైనవారు ప్రవేశపెట్టబడ్డారు. ఈ పాత్రలు సంఘంలోని ఒక్కొక్క రంగానికి, ఒక్కొక్క ధోరణికి ప్రతీకలు.

ఇందులోని కథానాయకుడు సీతారామరావు ఉన్నతవంశంలో పుట్టిననే దురభిమానం కలవాడు. బాగా చదువుకున్నవాడు సీతారామరావు తండ్రి చనిపోతూ, "బాబూ! మన వంశంపేరు నిలబెట్టు. అంతకంటే నే చెప్పేదేమీలేదు." అని కన్నుమూశాడు తనతండ్రి చెప్పినట్టు, వంశప్రతిష్ఠను రెట్టింపుచెయ్యడానికి కృషి చేశాడు సీతారామరావు. కాని ఉన్న ఆస్తికాస్తా కర్పూరంలా హరించుకుపోయింది. పరిస్థితులు తారుమారయ్యాయి.

సీతారామరావు చిన్నతనంలో చాలా ఉన్నతమైన ఆశయాలు కలిగి ఉండేవాడు. ఆదర్శయుతమైన జీవితం గడపాలని ఉవ్విళ్ళూరుతూ ఉండేవాడు. భావనలో పలుకులో, ప్రవర్తనలో అతని అభిలాష వ్యక్తమౌతూ ఉండేది. మిగిలిన వాళ్ళంతా నిత్యజీవితంలోని చిల్లర విషయాల్లో మునిగి తేలుతూ ఉంటే అతను వాటి కతీతంగా వుండి, ఎప్పుడూ ఏదోఒకటి ఆలోచిస్తూ ఉండేవాడు. తన చుట్టూ జరుగుతున్న కుటుంబజీవితం అతని మనస్సును ఎక్కువ కష్టపెట్టేది. పెళ్ళి చేసుకోవడం, పిల్లల్ని కనడం, ఆరోగ్యం చెడగొట్టుకొని ఈసురోమని తిరగడం, అతని మెత్తని

హృదయానికి గంట్లుపెట్టేవి. కాని మానవులుమాత్రం పెళ్ళిళ్ళు చేసుకోవడం మానుకోరు. కాబట్టి సీతారామారావుకూడా పెళ్ళిచేసుకోక తప్పిందికాదు. అతడు గురుకులంలో చదువుకొంటున్న ఇందిరను ప్రేమించాడు. సీతారామారావు అనుకున్నట్టుగా ఏమీ జరగలేదు. ఐదు సంవత్సరాలు గడిచేసరికి అతనికి ఇద్దరు పిల్లలు గలిగారు. ఆమెకు మూడు గర్భస్రావాలు జరిగాయి. అతడు జీవితంచేతిలో కీలుబొమ్మయ్యాడు. ఉద్యోగం చేయక తప్పిందికాదు. అతనిమామ అతనికి గుమాస్తాగిరి ఇప్పించాడు.

గుమాస్తా ఉద్యోగం ఇప్పించినందుకు సీతారామారావుకు అతని మామమీద కోపంవచ్చింది. అస్తమానం సీతారామారావు అతని మామనుగురించే ఆలోచించేవాడు. అతను లేకపోతే, అతని కూతురు ఉండేది కాదు. అతని కూతురు వుండకపోతే తనకీ పెళ్ళి ఉండే కాదు; తనకు పెళ్ళి లేకపోతే బాధలు ఉండేవికావు. ఈ విధంగా ఆలోచిస్తూ, ఏమీ తోచక, ఆఫీసులోని 'ఎక్కొంటుబుక్కు'లో లెక్కలు రాయడానికి బదులు, మార్జిన్ లో 'కుట్ర-కుట్ర, మామ-మేనమామల కలయిక' చూపించే ఒక బొమ్మ గీశాడు.

అది మేనేజరు చూడటం తటస్థించింది. మేనేజరు సీతారామారావుమీద అసలే కోపంగా ఉంటున్నాడు. అతని కూతురు మొన్న రైలు కెళ్తుంటే బండి తీసుకురమ్మని సీతారామారావుకి చెప్పితే “నేనా ! బండినా ! నీ కూతురికా !” అన్నాడు.

అది మనసులో పెట్టుకొని మేనేజరు సీతారామారావును డిస్మిస్ చేశాడు. అతడు మళ్ళీ ఉద్యోగంకోసం ప్రయత్నించలేదు.

తీరికవుంటే ఆలోచనలు రాక తప్పవు. తీరికలేకుండా చేసుకోడానికి కూరగాయల పాదులు పెట్టి, నీళ్ళుపోయడం ప్రారంభించాడు. ఆ ఆలవాటు అతనికి లేకపోవడంవల్ల, వాళ్ళంతా నొప్పులుగా ఉండేది. దానివల్ల కోపం, చిరాకు ఎక్కువయ్యాయి. కుటుంబ జీవితం దుర్భరం అయింది. చీటికి మాటికి భార్యను తిట్టేవాడు; కూతుర్ని కొట్టేవాడు.

సీతారామారావు ఒకప్పుడు ఒక అభిప్రాయం మంచిది అనుకొంటాడు. మరుక్షణమే దానికి వ్యతిరేకమైన అభిప్రాయం మంచిదిగా తోస్తుంది. ఎంత చిన్న విషయాన్ని గురించిఅయినా అత దొక నిశ్చితాభిప్రాయానికి రాలేకుండా ఉన్నాడు.

అతనికి ప్రశ్నమీద ప్రశ్న పుట్టుకొచ్చేది. ఏ ఒక్క ప్రశ్నకూ నరైన సమాధానం లభించేది కాదు.

అసమర్థుని భార్య సమర్థురాలు. ఆమె సహనాన్నిగాని, సహృదయతను గాని అతడు గుర్తించడు. ఈమెకు అణకువ అధికం. ఈమెకు మంచితనం ఆమెను రాచి రంపాన పెట్టడానికే భర్తకు అవకాశం కల్పించింది.

సీతారామారావు సోమరిపోతులా జీవితం గడుపుతున్నాడు. అతనికి కలలు కూడా వస్తున్నాయి. కలలలో వేషాస్వాతులు కన్పించారు.

“నీ కేమి వరం కావాలో కోరుకో” అన్నాడు శివుడు.

“అన్నం” అన్నాడు సీతారామారావు.

“నాథా! అతని కోర్కెను నెరవేర్చకండి” అన్నది పార్వతి.

“ఎందుకని?” అడిగాడు శివుడు.

“వీడు సోమరిపోతు. లేకపోతే అన్నం అడుగుతాడా? మీరుగనక ఈ వరం ఇస్తే, నన్ను వండిపెట్టమని అడుగుతాడు” అన్నది పార్వతి.

ఈ విధంగా కలలుగంటూ జీవితానికి ఆదర్శంగాని, లక్ష్యంగాని లేకుండా జీవితం గడుపుతున్నాడు. సీతారామారావు ప్రతిదానికి ‘ఎందుకు?’ అని ప్రశ్నించు కుంటూ, జీవితంతో. సమాజంతో ఘర్షణపడ్డాడు.

ఏమీ తెలియని శీనయ్య సుఖపడుతున్నాడు. అన్నీ తెలిసిన రామయ్యతా సుఖపడుతున్నాడు. సీతారామారావుకే వచ్చింది ఈ బాధ అంతా. కేవలం అన్నం కోసం తాపత్రయపడటం సీచం అనుకొన్నాడు. తాను ప్రయత్నించడు. అన్నం దానంతట అది వచ్చిపడాలి. తాను ప్రయత్నించడు. సుఖాలు వాటంతటవే వచ్చి తన్ను ముసురుకోవాలి. కష్టాలు తన దగ్గరకు రాగూడదు. తను ఊహించినవన్నీ జరగాలి. మనం నిర్నిమిత్తంగా పుట్టాం. నిర్నిమిత్తంగా బ్రతకడానికి వీలుంటే బ్రతకడం లేకపోతే చావడం. ఇంతే, అసమర్థునికి ఆదర్శమంటూ ఒకటి లేదు. అతడు బోధించే తత్త్వం నిష్క్రియావాదం.

జీవితానికి ఆదర్శం అంటూ ఒకటి ఉండాలి. ఏదో ఒక సిద్ధాంతాన్ని నమ్మి పనిచేయాలి. ఎలాంటి ఆదర్శం లేనప్పుడు, అసమర్థుడుగా జీవించడంకంటే, జీవితం

అంతం చేసుకోవడమే మంచిదని సీతారామారావు అభిప్రాయపడ్డాడు. అందుచేతనే తన తండ్రి కాష్టందగ్గర - తనతో తనే పోట్లాడుకొని, గొంతు నులిపివేసుకొని, ఆత్మహత్య చేసుకుంటాడు సీతారామారావు. అంతటితో అసమర్థుని జీవయాత్ర అంతమవుతుంది. నవల ముగింపు ఇదే :

ఈ నవల మానవ ప్రవృత్తికి ప్రతిబింబమని చెప్పవచ్చు. ఈనవలలో అడుగడుగునా తాత్త్వికచింతన, హేతువాదదృక్పథం గోచరిస్తాయి.

అసమర్థుని జీవయాత్ర అసలు నవల కాదనే విమర్శకులు లేకపోలేదు. అని రచించడానికి అనుసరించిన విధానం, కథ నడిచినతీరు, సాధారణంగా నవలలో వున్నట్లుగా లేదని వీరిభావం. ఇది నవల కాదనేవారుకూడా ఉత్తమరచన అని అంగీకరిస్తున్నారు. ఈ నవల చదివిన తర్వాత ఒకసారి నవ్వించి వూరుకోదు. కవిస్తుంది. ఆలోచనలను రేకెత్తిస్తుంది.

తెలుగుదేశంలో హేతువాదాన్ని ప్రచారంలోకి తెచ్చిన తన తండ్రి రామ స్వామి చౌదరిగారు మరణించిన తరువాత గోపీచంద్ గారు అనుభవించిన మనో వైకల్యానికి ప్రతిబింబం ఈ నవల.

ఈ నవలలో సీతారామారావు పాత్ర సృష్టించడంద్వారా గోపీచంద్ గారు జీవితంపట్ల అచంచల విశ్వాసాన్ని ప్రకటించారు. జీవితం ఎందుకు? అని ప్రశ్నంచే వారికి జీవితం జీవించడానికే అని సమాధానం చెప్పారు. సీతారామారావు పాత్రను సంఘంలోని 'అవేశం'తో పోల్చుకుంటే, రామయ్యతాత పాత్రను 'అనుభవం' తో పోల్చుకోవచ్చు.

సీతారామారావు నిజంగా మేధావి. అందుకు సందేహం లేదు. అయితే ఆ మేధస్సు అతనికిగాని అతని కుటుంబానికిగాని ఏ విధంగానూ ఉపయోగ పడలేదు. అతని తర్కమూ, తాత్త్విక చింతనా, అతని కష్టాలకు కారణమయ్యాయి.

సీతారామారావు ఏం చేశాడు? ఎందుకు చేశాడు? అతని లోపం ఎక్కడుంది? అసమర్థుడెందుకయ్యాడు? అనే ప్రశ్నలకు సమాధానం చివరి అధ్యాయంలో రామయ్యతాత ప్రబోధంలో లభిస్తుంది.

సీతారామారావు సంఘంలో ఎప్పటికప్పుడు జరుగుచున్న పరిణామాలతో పాటు మారలేదు. సాటిమనుషులతో సరిపెట్టుకోలేదు. జీవితంలోని అనేక సమస్య

లను అతడు సమన్వయించుకోలేదు. కష్టాలను ఎదుర్కోవలసి వచ్చేటప్పటికి, జీవితమంతా చీకాకుగా ఉంటుంది. ఈ జీవితానికి ఆదర్శమే లేనట్లుగా అనిపిస్తుంది.

సీతారామారావుకు శివపార్వతులు దర్శనం ఇవ్వడం, అతడు అడవుల్లో వీరోచితంగా పోరాటాలు సల్పుతున్నట్లుగా వచ్చిన కల, సాని వీధిలో ఆంధ్ర మాతను దర్శించుకోవడం, బహిరంగ సభలో అతని ఉపన్యాసం ఎంతో కళాత్మకంగా చిత్రించారు గోపీచంద్ గారు.

శ్రీకృష్ణుడు కురుక్షేత్రంలో అర్జునునికి 'గీ తో ప దే శం' చేసినట్లుగా, రామయ్యతాత సీతారామారావును గన్నేరుచెట్టు క్రింద కూర్చోబెట్టి 'జ్ఞానోపదేశం' చేస్తాడు ఈ విధంగా :

“జ్ఞానం ఒక్కటే జీవిత పురోగమనానికి చాలదు. జ్ఞానం జీవిత వికాసానికి, శాంతి సౌభాగ్యాలకూ అవసరమే. ఐతే, జ్ఞానం కత్తిలాంటిది. ఉపయోగించుకోగల శక్తివుంటే అత్యురక్షణ చేస్తుంది. దుర్వినియోగం చేసుకుంటే అత్యుపాత్యకు దారితీస్తుంది.

తాత్త్విక దృష్టితో చూస్తే ఈ నవలలోని రామయ్య పాత్రద్వారా మానవాళికి గోపీచంద్ గారు 'నవ్యమానవతావాదం' బోధించారు.

ఈ నవలలో వాస్తవిక జీవిత చిత్రణ ఉంది. కనుక సజీవమయింది. కొన్ని శాశ్వత సత్యాలు ఇందులో చర్చించబడ్డాయి. అసమర్థుని జీవయాత్ర శక్తిమంతమైన రచనగా తెలుగు నవలా సాహిత్యంలో విశిష్టస్థానాన్ని గడించుకొన్నది. జీవితంలో ఎన్నివున్నా, సుఖానికి, విజయానికి, వ్యక్తి మనస్తత్వమే అన్నింటికంటే ముఖ్యమని నిరూపించిన మొదటి నవల 'అసమర్థుని జీవయాత్ర.'

ఈ నవలద్వారా గోపీచంద్ గారు జీవితసత్యాన్ని యిలా వెల్లడించారు. “జీవిత ప్రవాహం ప్రచండ వేగంతో వెళ్ళిపోతూ ఉంటుంది. ఎవరెవరి సంస్కారాన్నిబట్టి వాళ్ళు తను సుఖంకోసం పోటీపడుతున్నారు. ఇదొక మహాసంగ్రామం. ఈ సంగ్రామంలో పిరికివాళ్ళకూ అసమర్థులకూ చోటులేదు. అంతేకాదు. జ్ఞానాన్ని సంఘజీవితానికి ఉపయోగపరచే మనస్తత్వం కూడా కావాలి. అది లేకపోతే మానసిక సంఘర్షణ, పతనం తప్పవు.” అని నేటి యువతరంవారికి గోపీచంద్ యిచ్చిన సందేశం.

అధునికయుగంలోని యువకులకు సీతారామరావుపాత్ర కనువిప్పు ; నిగూఢమైన ఆలోచన ; ప్రగాఢమైన హెచ్చరిక.

మూడవ నవల 'మెరుపుల మరకలు'. జేగీయమానమైన మెరుపుగా భాసించి, మరకను విసర్జించి వెన్నెలను స్వీకరించి, హిమశైలానికి అంకితమైన ఒక సుందరి సుందరజీవితం ఇందులోని ఇతివృత్తం. నాయిక ఉషారాణి. ఆమె భర్త రామానుజం. ఒకే వ్యక్తిని ప్రేమించడం ఉషారాణి అనుభవానికి విరుద్ధం. చక్రవర్తి, శ్రీకాంత్, కమలాకరంలను ప్రేమించి, వారితో భౌతికసుఖాలనుభవించింది. ఢిల్లీలో శ్రీకాంత్ ఒకరాత్రి ఉషారాణిపై చేయిచేసుకుంటాడు. చెంపచెళ్ళు మటుంది. చెంపన మరక పడుతుంది. దానిని ఆమె-తన జీవిత మాలిన్యపు మరక లన్నిటినీ కడిగివేసే మెరుపు మరకగా ఆ సంఘటనను స్వీకరిస్తుంది. భౌతిక సుఖాలను అనుభవించిన అనంతరం ఆధ్యాత్మిక ఆనందంకోసం హిమాలయాలకు ప్రయాణం చేస్తుంది. మహాయోగినిగా మారిపోతుంది.

ఒకరోజున రామానుజం ఆపీసునుండి వచ్చేటప్పటికి ఉషారాణి ఇంట్లో ఉంది. రోగద తాను చేసిన పనులన్నీ రామానుజంగారికి చెప్పివేసి, మనసును జ్ఞానం చేసుకోవాలనే ఉద్దేశంతో ఆమె ఇంటికి వచ్చింది. తనకూ చక్రవర్తికీ, తనకూ శ్రీకాంత్కీ, తనకూ కమలాకరానికీ వున్న సంబంధాలన్నీ చెప్పివేసింది.

“ఎందుకు చేశావ్ ? ఇంతద్రోహం నాకు ఎందుకు తలపెట్టావ్ ?” అన్నాడు రామానుజం.

నేనేం చెప్పగలను ? మిమ్మల్ని మోసం చేశాను. నాకు ఇక బ్రతకాలని ఆశలేదు” అన్నది ఉషారాణి.

రెండు రోజుల అనంతర ఉషారాణి రామానుజంగారిని విడిచి వెళ్ళి పోయింది.

రామానుజంగారు తిరిగి వివాహం చేసుకున్నాడు. ఒక పిల్లవాడు పుట్టాడు.

అందరూ ఉషారాణి ఆత్మహత్యచేసుకొని వుంటుందని భావించారు.

చాలా కాలంనుండీ చక్రవర్తి భార్యకు పుణ్యతీర్థాలను సేవించాలనే కాంక్ష ఉంది హృషీకేశ్ వెళ్ళారు. అక్కడ వుంటున్నవారు ఆ గ్రామానికి పడమర.

దిక్కునే వున్న మహారణ్యంలో ఒక మహాయోగిని తపస్సు చేసుకుంటూ వున్నదని చెప్పారు. ఆమెను చూడాలనే సంకల్పం కలిగింది వారికి.

వారి అచ్చటికి వెళ్ళేసరికి పులిచర్మంమీద సమాధి నిష్ఠలో వున్నారా మహాయోగిని. అర్ధనిమీలిత నేత్రాలతో నాసాగ్రంమీద దృష్టినిలిపి ఉంది. కనుబొమ్మలకు చలనంలేదు. వర్షాడంబరంలేని మేఘంవలే, అలలులేని సముద్రంవలే, కదలిక లేని దీపంవలే వెలుగొందుతూ వుందా మహాయోగిని.

చక్రవర్తిభార్య “మన ఉషారాణిలా ఉంది” అని భర్త చెవిలో ఊదించింది.

చక్రవర్తి యోగినిని తదేకధ్యానంతో చూశాడు. ఆమె ఉషారాణి! అందులో సందేహంలేదు.

చక్రవర్తి హైదరాబాద్ తిరిగిరాగానే రామానుజంగారిని కల్చుకొని తాను చూచినదంతా చెప్పాడు.

మరునాడు భార్యనూ, పిల్లవాణ్ణి వెంటబెట్టుకొని హృషీకేశ్ పయనమయ్యారు రామానుజంగారు. ఆ మహాయోగినిని దర్శనం చేసుకున్నాడు. తమ పిల్లవాణ్ణి ఆశీర్వాదించిందని ఉప్పొంగిపోయి ఆనందాశ్రువులు రాలారు.

ఈ నవల ఒక శృంగార ప్రబంధంగా రూపొందింది. ఇందులో భావానికి భాష లాస్యం చేసింది. గోపీచంద్ గారు నవలను గద్యంలో వ్రాశారా పద్యంలో వ్రాశారా అనే అనుమానం కలుగుతుంది. ఆయన ప్రతిభా పాండిత్యాలకు ఈ నవల ఒక మచ్చుతునక. సజీవ రూపకల్పనలను చేయటంలో ఏనాడో ప్రత్యేకతను సంతరించుకొన్న గోపీచంద్ గారి సిద్ధహస్తం రానురాను అత్యున్నత కళాఖారాలను అందుకొంది.

గోపీచంద్ గారి నల్గవ నవల “పిల్ల తెమ్మెద”. ఇందులోని కథానాయిక శమంతకమణి. ఆమె స్వభావం చాలా చిత్రమయింది. ఇతరులకు తప్పులుగా కన్పించేవి ఆమెకు తప్పులుగా కన్పించవు. అందులో ముఖ్యంగా సెక్సువిషయాలలో ఆమె చిత్రాతిచిత్రంగా ప్రవర్తిస్తుంది. ఆమె ఒక యువకునితో లేచిపోతుంది. రెండు నెలల తర్వాత అతడు శమంతకమణిని వదిలివేస్తాడు. ఆమె సినిమాకో,

షికారుకో వెళ్ళినట్లుగా ఇంటికి తిరిగివస్తుంది. భర్త అయిన రామనాథం దగ్గరనుండి పారిపోయి బ్రతికినన్నాళ్ళూ 'పిల్ల తెమ్మెర'లా బ్రతుకుతుంది. అది తప్పో, ఒప్పో ఆమెకు అవసరం లేదు. చివరకు లేవదీసుకుపోయిన శచీంద్రుడు ఆమెను హత్య చేస్తాడు. శచీంద్రుణ్ణి పోలీసులు అరెస్టుచేసి జైలులో బంధిస్తారు. తరువాత కోర్టులో విచారణ జరిగి, అతనికి అజన్మ కారాగారశిక్ష విధింపబడుతుంది. ఆమె పేర "శమంతకమణి నృత్యప్రదర్శనశాల" ఏర్పడుతుంది.

ఐదవ నవల "గడియ పడని తలుపులు". ఇందులోని కోటీశ్వరమ్మ నవ వాగరిక నారీమణి. మహిళాలోకంలో చూడామణిగా విలసిల్లాలని ఆమె నిత్యం ప్రయత్నించేది. రెండుచేతులా డబ్బు ఆర్జించడం, జీవితంలో భోగాలను తనివితీరా అనుభవించడం, పది మంది మెప్పులను పొందడం ఆమె ఆదర్శం. ఆమె భర్తను విడిచిపెట్టి ఐదారు సంవత్సరాలనుండి హైదరాబాదులో ఉంటుంది.

ఆమెతో పరిచయమైన శ్రీనివాసరావు స్థిమితంగా బ్రతకలేక పోయాడు. ఆమె కోరుకున్న పరిచయాలన్నీ విషాదాంతాలుగా పరిణమించాయి. ఆమె కోరుకున్న జీవితమే భగ్నమైపోతుంది. చివరకు ఆమెకు ఆధ్యాత్మికచింతన కలుగుతుంది. యాదగిరిగుట్ట వెళ్తుంది. అచ్చట భక్తత్రాణపరాయణుడైన నృసింహస్వామిని, అచల పరిపూర్ణులైన బ్రహ్మానందగిరి స్వాములవారిని దర్శిస్తుంది. చివరకు ఆమెకు ఏకాంతం మిగులుతుంది. నిరాశ, నిస్పృహ, విరక్తి కలుగుతాయి. భాగవతపఠనం ఆమెకు కొంత ఉపశమనం కలిగిస్తుంది. ఆఖరిఘడియల్లో అసలు భర్తచిత్రానికి ఆమె ఆంజలి మటించి ఇహలోకయాత్ర ముగిస్తుంది.

ఈ నవలలోని కోటీశ్వరమ్మ పాత్రద్వారా 'లయ తప్పిన జీవితాలను' హృదయంగమంగా చిత్రించారు గోపీచంద్ గారు.

"మెరుపుల మరకలు", "పిల్ల తెమ్మెర", "గడియ పడని తలుపులు" ఈ మూడు నవలలూ శ్రీని గురించి గోపీచంద్ గారు ఎంతగా అర్థంచేసుకున్నారో విశదం చేస్తున్నాయి. శ్రీని గురించి ఇంతగా అర్థంచేసుకున్న మరో తెలుగు రచయిత కనిపించడు. ఈ విషయంలో గోపీచంద్ గారిని శరత్ బాబుతో పోల్చవచ్చు. ఈ మూడు నవలలలోని కథనాయికలూ - 'ఉషారాణి', 'శమంతకమణి', 'కోటీశ్వరమ్మ' ఒకే స్త్రీయొక్క మూడు ప్రతిబింబాలుగా గోచరిస్తారు.

అరవనవల 'పండిత పరమేశ్వరశాస్త్రి వీయనామా'. ఇందులోని కథానాయకుడు కేశవమూర్తి. అతడు ప్రసిద్ధిచెందిన నవలా రచయిత. అతని భార్య పండిత పరమేశ్వరశాస్త్రిగారి కుమార్తె. ఆమె పేరు సుజాత. పరమేశ్వరశాస్త్రిగారి భార్య ఏనాడో పరమపదించింది. వంటమనిషిగా వున్న వితంతువు సుందరమ్మకు శాస్త్రిగారి వల్ల సుజాత పుట్టింది. సుజాత తన కూతురు అనే విషయం శాస్త్రిగారికి తెలియదు. అందులకు కారణం సుందరమ్మ పిల్ల పుట్టగానే ఒకస్కూలులో విడిచిపెట్టింది. ఆ స్కూలు జవాను నరసయ్య ఆ పిల్లను తీసికొని వెళ్ళాడు. ఒకపర్యాయం శాస్త్రిగారు ఆ పిల్లను చూచి, వాత్సల్యభావంతో పెంచి పెద్దచేశాడు. తన తండ్రి అంగీకారం లేకుండా సుజాత కేశవమూర్తిని వివాహం చేసుకుంది. ఆనాటినుండి శాస్త్రిగారు ఆమెను ఇంట్లోనుండి వెళ్ళగొట్టాడు.

కేశవమూర్తి రచయితగా మంచి పేరు గడించాడు. ఆయనను చూచి సీమంతం, పురూరవుడు, శారద్వతుడు ఉరఫ్ కోలాటం, రాధారమణ ఉరఫ్ తాడేలుగమనుడు మొదలైన వెభవలంతా అసూయపడసాగారు. అంతేకాదు. శాస్త్రిగారికి లేనిపోని చాడీలు చెప్పి కేశవమూర్తిమీద ద్వేషం రగులుకొల్పుతారు. ఈ దుర్మార్గుల కుట్రలకు తాళలేక కేశవమూర్తి సినిమారంగంలో ప్రవేశిస్తాడు. అందులోకూడా స్క్రిప్టరచయితగా అనతికాలంలోనే మంచిపేరు సంపాదిస్తాడు. అందుకు కారణం కేశవమూర్తి గొప్ప థింకర్.

కేశవమూర్తి సినిమారంగంలో చేరిన తరువాత భార్యాభర్తల దాంపత్య జీవితంలో అనుమానాలు మోసులెత్తుతాయి. దీనికి కొంతవరకు దుష్టచతుష్టయం కూడా కారణం. చివరకు సుజాత తన పొరపాటును తెల్పుకుంటుంది. భార్యా భర్త లిద్దరూ తిరిగి కలుసుకుంటారు.

కేశవమూర్తి అతని స్నేహితునితో కలిసి పుదుచ్చేరిలోని 'అరవిందాశ్రమం' వెళ్తాడు. అరవిందుని శిష్యుడుగా మారిపోతాడు. వారి 'దివ్యజీవన గ్రంథం' (Devine Life) కేశవమూర్తిని ఆకర్షిస్తుంది. ఆ తత్వసాధనలోనే జీవితం గడపాలనుకుంటాడు. వరంగల్లు చేరి అచ్చట ఉపాధ్యాయవృత్తిని స్వీకరిస్తాడు. జిజ్ఞాసాసమితిని నెలకొల్పి మిత్రులతో అధ్యాత్మికంగా కాలక్షేపం చేస్తూఉంటాడు.

పండిత పరమేశ్వరశాస్త్రి గారికి అఖరిఘడియలు సమీపిస్తాయి. కేశవమూర్తి సుజాత అక్కడకు చేరుకుంటారు. శాస్త్రిగారు మరణించారు. ఆయన వ్రాయించిన.

‘వీలునామా’ సీలుచేసిన కవరులో ఉంటుంది. ప్లీడరు దానిని విప్పి అందరిఎదుటా చదివి వినిపిస్తాడు. పరమేశ్వరశాస్త్రి తన యావదాస్తిని కేళవమూర్తికి వ్రాశాడు. దానిని కేళవమూర్తి సద్వినియోగం చేయగలడనే ఆశాభావంకూడా అందులో శాస్త్రి గారు వెల్లడించారు. కుట్రదారులు ఒక్కొక్కరే మెల్లగా జారుకుంటారు.

‘వీలునామా’లోని కథనాయకుడు కేళవమూర్తి గోపీచంద్ గారి జీవితానికి చాలా సన్నిహితుడు. తాను ప్రయాణించేసిన మార్గమంతా ఈ నవలలో వాడు మిక్కిలి మనోహరంగా చిత్రించారు. కొన్ని మినహాయింపులతో ఈ గ్రంథం వారి ‘ఆత్మకథ’గా మనం భావించవచ్చు.

ఒకసారి ఉపయోగించిన శిల్పాన్ని మళ్ళీ మళ్ళీ ఉపయోగించడం గోపీచంద్ గారి అభిమతంకాదు. వారి ‘అసమర్థుని జీవయాత్ర’ ఒక మార్గానపోతే, ‘మెరపుల మరకలు’, ‘పండిత పరమేశ్వరశాస్త్రి వీలునామా’. భిన్నభిన్న మార్గాలలో నడిచాయి. ‘వీలునామా’లో కథకుడు కథ చెప్పడానికి ఉపక్రమిస్తాడు. కథనంతా తానే చెప్పాడు. మధ్యమధ్య కొన్నిసంఘటనలు ఈ నవలలోని పాత్రలు చెపుతాయి. కథలో జరిగే కొన్ని సంఘటనలను తాను చెప్పక, పాత్రలను చెప్పవలసిందిగా కోరతాడు కథకుడు. అతడు కోరినప్రకారం కథలో తమకు జరిగిన కొన్ని సంఘటనలను పాత్రలే వర్ణిస్తాయి. ఈ నవలలో గోపీచంద్ గారు ఈ పద్ధతిని ప్రవేశ పెట్టారు.

ఈ నవలను ‘ఈ బ్రతుకులు ఆనందంలో నుండి వచ్చినవే. ఆనందం వల్ల అభివృద్ధి చెండుతున్నవే.’ ఆనందములో కలిసి పోయేవే-’ అన్న ఉపనిషద్వాక్యంతో ముగించారు.

ఈ నవల 1963 వ సం. లో వెలువడ్డ తెలుగు నవలలో అత్యుత్తమమైనదిగా పరిగణించబడింది. ఈనవలకు కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ వారి బహుమతి రూ॥ 5,000-/-ల నగదు, ఒక తామ్ర ఫలకం లభించాయి.

గోపీచంద్ గారి సప్తమ నవల ‘శిథిలాలయం’. శిథిలాలయంలోని శిథిల దేవత ‘నీనా’.

‘నీనా’ హైదరాబాదులోని చీకటి సందుల్లో శిథిల భవంతుల మధ్య పడుపు

వృత్తితో కడుపు నింపుకుంటున్న వేళ. ఆమె విటులపై ఇట్టే వల విసరగల నెరజాణ.

ఒకే ఒక పురుషునికి తను అంకితం కావాలనీ, మాతృదేవిగా మనాలనీ ఆవేదన పడుతూ వుంటుంది, కట్టకడకు ఆమెకు ఒక వ్యక్తి తటస్థ పడతాడు. అతడే పీతాంబరరావు.

పీతాంబరరావు పేదవాడు. స్వయంకృషితో హైదరాబాద్ లో సాయం కళాశాలలో జేరి లాయర్ కాగలిగాడు. అతడు స్వయం కృషితో పైకి వచ్చినవాడు. కావడంచేత, ఇంకా కృషిచేసి, ఆర్థిక అంతస్తుల సమాజంలో తన స్థానాన్ని భద్ర పరచుకోవాలనుకుంటాడు. ఆ వ్యాపకంలో అతడు భార్యను విస్మరిస్తాడు.

భార్యకు తల్లిదండ్రులు పెట్టిన పేరు సుభద్ర. పీతాంబరరావు ఆమెకు నిర్మలాదేవి అని పేరు పెట్టుకున్నాడు.

నిర్మలాదేవి ఆవేశపూరితమైన హృదయం కలది. సృజనశక్తి కలది. ఆమె వితరీతంగా బాధ పడుతూవుండేది. ఆబాధను అర్థం చేసుకోడానికి అతడు ప్రయత్నించేవాడు కాదు. నిర్మలాదేవి కాపురానికి వచ్చిన తర్వాత తన భర్తలోని బలహీనతలు క్రమేణా తెలుసుకోగలిగింది. అయినప్పటికీ ఆమె తొణకదు; బెణకదు. ఆమెకు నారాయణతో పరిచయం కలుగుతుంది. పీతాంబరరావుకు తన భార్యకూ, నారాయణకూ సంబంధం వున్నదని తెలుస్తుంది. తన అనుమానాన్ని భార్యముందు వ్యక్తం చేస్తాడు పీతాంబరరావు. ఆమె మనసు అప్పటికే ఖిలమై పోయింది. వాస్తవాన్ని విప్పిచెప్పేస్తుంది.

“అతనంటే నాకు ఇష్టం, ఇక నే నతనితో వుండిపోతాను. వెళ్తున్నాను.” అంటుంది.

అన్నట్లుగానే ఆమె వెళ్ళిపోతుంది. సంవత్సరం గడిచిపోతుంది.

ఆ తరువాత నారాయణ వెళ్ళి చేసుకుంటాడు.

పీతాంబరరావు నిర్మలాదేవిని అనాధశరణాలయంలో చేర్చిస్తాడు. ఒంటరిగా జీవితం గడుపుతూ ఉంటాడు.

ఆ సమయంలోనే 'సీనా' పీతాంబరరావుకు పరిచయమవుతుంది.

'సీనా' సన్నగా ఉంది. ఆమె కండ్లలో చెదిరిన కాంతి. శరీరంలో విరిగిన యవ్వనం, ముఖంలో కరిగిన సౌందర్యం అతణ్ణి ఆకర్షిస్తాయి. పీతాంబరరావు 'సీనా'కు వశమవుతాడు.

నిర్మలాదేవి నారాయణను ప్రేమించి సంఘం గీసిన గిరిని దాటింది. పీతాంబరరావు 'సీనా'ను ప్రేమించకుండా కేవలం కామించే చీకటిలో చీలికలు ఏర్పరచుకున్నాడు. తనను వదలి వెళ్ళి పెళ్ళి చేసుకున్న నారాయణమీద ఆమెకు సానుభూతి ఉంది. అలాగే పీతాంబరరావు మీద కూడా సానుభూతి ఉంది.

'సీనా'పై సానుభూతిని చూపడానికి తడబడతాడు పీతాంబరరావు. అదే విధంగా 'సీనా, తన వేశ్యా ప్రవృత్తిని రోసి, పీతాంబరరావును నమ్ముకుంటుంది. విభిన్నభావాలతో, విభిన్న మనస్తత్వాలతో ప్రతిఒక్కరూ మంచిచెడులను ఆతిక్రమిస్తారు. కొత్తను అన్వేషించుకుంటారు.

పీతాంబరరావు తన భార్య నిర్మలాదేవిని పూర్తిగా మరచిపోలేడు. అంతే కాదు. నిర్మలాదేవి లేని జీవితం దుర్భర మనిపిస్తుంది. జీవితంలో అతను చేసిన పొరపాటేమిటో తెలిపివస్తుంది. నిర్మలాదేవి వద్దకు వెళ్ళి గతాన్ని మరచిపోయి ఆదర్శప్రాయంగా జీవించుదాం రమ్మంటాడు.

నిర్మలాదేవి అతని కోర్కెను తిరస్కరిస్తుంది. శిథిలాలయం వంటి మనసుకు ఇంకా కోర్కెలేమిటి :

పీతాంబరరావు అడిగినట్లే, నారాయణ కూడా నిర్మలాదేవిని తనను వెళ్ళి చేసుకోమని కోరాడు. అతని కోర్కెను కూడా తిరస్కరించింది నిర్మలాదేవి. ఆ స్థాయికి ఆమె పెరిగిపోయింది.

శిథిలమైన మనసుతో, శిథిలమైన 'సీనా'ను స్వీకరిస్తాడు పీతాంబరరావు. 'సీనా' వాంఛితం నెరవేరుతుంది.

పీతాంబరరావు 'సీనా' తోనే కాపురం చేస్తున్నాడు. ఆమెకు నలుగురు పిల్లలు కలిగారు. ఉన్నత సాంఘిక పదవిలో వున్న నిర్మలాదేవి ఢిల్లీనుండి ఒక

సారి హైదరాబాదు వస్తుంది. పీతాంబరరావు ఇంటికివచ్చి 'నీనా'నూ పిల్లల్ని పలకరిస్తుంది. ఆసమయంలో పీతాంబరరావు ఇంట్లోలేడు. పిల్లల చదువుకోసం వెయ్యి రూపాయ లిచ్చి వెళ్తుంది.

మనిషికి వున్న నైతికమైన విలువలతో పాటు భౌతికావసరాలను కూడా గుర్తించి, మానవనైజంలోని మంచి చెడులను యథాతథంగా తన ప్రత్యేక పద్ధతిలో చిత్రించిన వాస్తవికవాది గోపీచంద్ గారు. శిథిలాలయంలోని పాత్రలద్వారా రచయిత వ్యంగ్యాన్ని పోషించారు.

మన సంఘమే శిథిలాలయం. ఈ కథలోని శిథిలాలయం ఒక పాతనవాబు గారి మేడ. అది కూలిపోయింది. దాన్ని ఆశ్రయించుకు బ్రతుకుతున్న వాళ్ళు చెల్లాచెదరై పోయారు. కాని తల దాచుకోవడానికి ఇంకా అదే ఆధారంగా ఉంది. ఈ నవలలోని నాయకుడూ; నాయిక 'నీనా' ఆ ప్రభావాలనుండీ పూర్తిగా విముక్తులు కాలేదు. వారి భావాలలో పడిన చిక్కులు, మనస్సులో పడిన ముడుపులు, ఇవన్నీ ఆ శిథిలాలయపు వారసత్వాలు. వీటిని వారు క్రమంగా అధిగమించడానికి ప్రయత్నిస్తారు. ఆ ప్రయత్నాల చిత్రణయే ఈ 'శిథిలాలయం' నవల.

గోపీచంద్ గారి ఎనిమిదవ నవల 'యమపాశం'. ఇందులోని ఇతివృత్తం సెక్రటేరియట్ లో గుమస్తాగా పనిచేస్తున్న నారాయణరావు జీవితం. ప్రభుత్వ యంత్రాంగము ఒక పరమపదసోపానపటం అనుకుంటే అందులో తొలిసారిగా పాపును కదిలించేవాడు నారాయణరావు.

నారాయణరావు భార్య రాజమ్మ. వీరిద్దరూ ప్రేమించుకొని పెళ్ళి చేసుకున్నారు. నారాయణరావుది మానవ ప్రపంచం కాదు. పైళ్ళ ప్రపంచం. అతడు ఆఫీసులోనూ, ఇంట్లోనూ కూడా పైళ్ళు చూస్తూ ఉండేవాడు. అతనికి సంసార బాధ్యతలు, బాధలు ఎక్కువవుతాయి. ఏడుగురు పిల్లలతో దైనందిన జీవితాన్ని గడుపుతున్నాడు. అతని భార్య ఎనిమిదో కాన్పుకు గాని కుటుంబనియంత్రణ అవసరాన్ని గుర్తించలేదు.

గోపీచంద్ గారు సమాచార, పౌరసంబంధశాఖలో డై రెక్టరుగానూ, జాయింట్ డై రెక్టరుగానూ, గడించిప అనుభవంతో ఈనవలను వ్రాశారు. అపారమైన వ్యంగ్యంతో ప్రభుత్వ యంత్రాంగంపై గొడ్డలిపెట్టుగా వివరబద్ధ గొప్ప విమర్శ

నాత్మకమైన నవల 'యమపాశం'. ప్రభుత్వోగం అనేది సామాన్యుని జీవితానికి 'యమపాశం వంటిదని, దానిలో చిక్కుకోకుండా జాగ్రత్తపడాలనే గోపీచంద్ గారి సందేశం ఈ నవలలో మనకు అంతర్గర్భితంగా లభిస్తుంది.

తొమ్మిదవ నవల 'ప్రేమోపహతులు'. ఇందులో నగరంలోని పాశ్చాత్య సమ్మోహితులకూ, స్వచ్ఛమైన గ్రామీణవాతావరణంలో కలుషితంగాని నిష్కపట మానవులకూ మధ్య రగిలిన సంఘర్షణ మిక్కిలి మనోరంజకంగా చిత్రించారు. ఇందులోని పాత్రలు - కళ్యాణి, ఆమె భర్త విశ్వేశ్వరరావు నగర, గ్రామీణ వాతావరణాలకు ఫక్తు ప్రతిభింబాలు.

పదవ నవల 'చీకటిగదులు.' ఆంధ్రదేశంలోని సాంఘిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక చరిత్రలను ప్రతిబింబించే సమగ్ర దర్పణం, ఒక విధంగాచూస్తే. ఈ నవల గోపీచంద్ గారి కుటుంబ చరిత్ర చిత్రణ. బ్రాహ్మణ, అబ్రాహ్మణ భేదాలు, బ్రాహ్మణేతర ఉద్యమం చేసిన వెర్రితలలు, రాజకీయ పార్టీల విభేదాలు, ఈ విధంగా సంఘంలోని మానవుల మనస్సులలో సహృదయత్వం క్షీణిస్తూ, ఎన్ని గదులు తయారవుతున్నాయో, వాటిలో చీకటి తప్ప వెలుతురుకు ఆస్కారం లేక పోవడానికి కారణాలేమిటో ఇందులో చక్కగా చిత్రించారు. 2,500 పేజీలు వాయాలను కొన్న ఈ నవల మూడవవంతు కూడా పూర్తికాలేదు.

ఇందులోని పాత్రలు-గోపాలం-గోపీచంద్ గారు గానూ, కృష్ణస్వామి-రామ స్వామిగారు గానూ, శివకామయ్య ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారు గానూ, దుర్గ-శకుంతలాదేవి గారు గానూ కన్పిస్తారు. అందుచేతనే ఈ 'చీకటి గదులు' వారి కుటుంబ చరిత్ర అనడం సమంజసంగా ఉంటుంది.

గోపీచంద్ గారు పూర్ణ పరిణతి చెందిన రచయిత. కథ, కథానిక, నవల, నాటిక, వ్యాసం, లేఖ, స్కెచ్ మొదలైన సాహిత్య శాఖల్లో అయన అందె వేసిన చేయి. వ్యావహారిక భాషలో చిన్నచిన్న వాక్యాలతోనూ, తెలుగునుడికారంతోనూ, పాఠకులకు సులభగ్రాహ్యమైన శైలిలో వ్రాయడం గోపీచంద్ గారి విశిష్టత. అయన వాక్యాల్లో అంతర్లీనంగా చురుక్కుమనిషిందేవ్వంగ్యోక్తి ఉంది. వారి ప్రతి రచనా హృదయానికి సూటిగా తగులుతుంది. మనసులో ఆలోచనలను రేకెత్తి

స్తుంది. అందుచేత వారి వచన రచనా విధానం ఈ తరం రచయితల మీద ఒక చెరగని ముద్రవేసింది.

‘మాకూ పున్నాయి స్వగతాలు, లోని పాత్రలన్నీ ఉపేక్షిత మానవులు. సమాజంలో పనిమనిషికి, కారు దైవరుకి పాకివానికి, రైళ్ళలో పుస్తకాలమ్మే వానికి గౌరవప్రదమైన స్థానం లేని విషయం గోపీచంద్ గారి హృదయాన్ని కలవర పెట్టిందట. అప్పుడు వ్రాసినవే స్వగతాలు. అందులో తుమ్మచెట్టు, మర్రిచెట్టు, అర్రు కడిగిన ఎద్దు తమ తమ కథలను వినిపిస్తాయి.

జీవితంలోనూ, సాహిత్యంలోనూ కూడా నిరాడంబరంగా వుండటమే గోపీచంద్ గారి కిష్టం. ఆయన పుస్తకాలన్నీ జీవితంలో అనుభవ పూర్వకంగా వెలువడిన విదిలింపుల జల్లులు. ఆ విషయాన్నిగురించి గోపీచంద్ గారు యిలా చెప్పుకొన్నారు.

* “నాకు జీవితం మీద ఆశ వుందిగాని తెలివిగా బ్రతకటం చేతగాదు. అందుచేత బంధం మీద బంధం, బంధం మీద బంధం చుట్టుకుంటూ వెళ్తుంటాను. చివరికి ఊపిరిసలపని పరిస్థితికి వస్తాను. చూచే వారందరూ ఆశ వదులుకుంటారు. అయిపోయింది అనుకుంటారు. అప్పుడొక అద్భుతం జరుగుతుంది. ఎవ్వరో ఒకరు వీపు మీద పెళ్ళున చరుస్తారు. నేను త్రుళ్ళిపడి లేస్తాను. వాళ్ళు విదిలించుకుంటాను. ఆ విదిలింపుల జల్లులే నా పుస్తకాలు.”

ఆయన రచించిన కథానికలు, నవలలు ఆధునికాంధ్ర సాహిత్య సాగరంలో ఆణిముత్యాలు. వారి నాటికలు, వ్యాసాలు. లేఖలు, తాత్త్విక గ్రంథాలు ఈ తరం వారికే కాకుండా. భావితరాల వారికి కూడా విజ్ఞాన వికాసాలను పెంపొందించడానికి దోహదం చేస్తాయనడంలో సందేహం లేదు. సమకాలీన సమాజాన్ని సవిమర్శకంగా పరిశీలించి, హేతువాద దృక్పథంతో, భావుకదీప్తితో సారస్వత రూపాలలో చిత్రించారు.

గోపీచంద్ రచనల వైశిష్ట్యాన్ని గురించి నార్ల వెంకటేశ్వరరావుగారు, *“శ్రీ గోపీచంద్ రచనలన్నింటిలో. అది చిన్న కథ కానివ్వండి, పెద్ద నవల

* పోస్టు చెయ్యని ఉత్తరాల పీఠిక.

* ఆంధ్రజ్యోతి సంపాదకీయం (4-11-1962)

కానివ్వండి, మరేదైనా కానివ్వండి, మూలతత్త్వ విచారణకై ప్రయత్నం కనబడు. బడుతుంది. ఫలితమేమైనా దీక్షగా, ధైర్యంతో ఆయన ఈ పరిశీలన చేశారు. ఇదే ఆయన రచనలకు ఒక ప్రత్యేకతను కూర్చింది. ఇదే వాటికి ఒక వైశిష్ట్యాన్ని సాధించింది. జీవితం- సాహిత్యం ఇవి శ్రీ గోపీచంద్ కు విభిన్న రంగాలు కావు. జీవితమే ఆయనకు సాహిత్యం; సాహిత్యమే జీవితం. అందువల్లనే ఆయన సృష్టించిన ప్రతి పాత్రలో నుంచి ఆయనే తొంగిచూస్తున్నట్టుగా ఉంటుంది.- లేదా- ఆయన జీవితములో గట్టిగా పెనవేసుకొన్న మరొకరెవరో పరికరిస్తున్నట్టుగా ఉంటుంది" అన్నారు.

శ్రీ గోపీచంద్ రచనల్లో సూక్తులు కోకొల్లలు. కొన్నింటిని దిగువ ఉదాహరిస్తున్నాను.

1. జీవితం ఎక్కాల పుస్తకం కాదు.
2. విస్పృహ పాతదారిని వాదిలి కొత్తదారిని ఏర్పరచుకోమని చెప్పే అప్తడు.
3. అపవాదు కున్న ఆకర్షణ ఈ ప్రపంచంలో ఆడదానికి లేదు.
4. జీవితం ఒక యాక్సిడెంట్. మంచికి చెడుకీ కూడా యాక్సిడెంట్ అధారం.
5. చావు బ్రతుకులు రెండూ సమానదృష్టితో చూడగలిగిన వాడే ఏపనిఅయినా చెయ్యగలుగుతాడు.
6. సంఘంలో ధనికులూ, బీదవాళ్ళు ఏర్పడ్డ తరువాత, పని చెయ్యడం బీదవాళ్ళు. వంతూ, సిద్ధాంతం చెప్పడం ధనికులవంతూ అయింది. దీనివల్ల పనిచేసేవాళ్ళు. సిద్ధాంతం సృష్టించుకోలేక, సిద్ధాంతసృష్టి ఆచరణవల్ల జరక్కా, సంఘం కుళ్ళి పోయింది.
7. ఎంత తెలివి గలవాడైనా పరిస్థితులకు మించిన తెలివిని చూపించకూడదు. తన తెలివితేటలను పరిస్థితులకు సమన్వయం చేయ గలగటమే గొప్పవాని లక్షణం.
8. ఈ లోకంలో కొందరు బంధాలతో బ్రతకటానికి పుడతారు. మరి కొందరు. బంధాలను అధిగమించడానికి పుడతారు.

9. జీవితానికి ఆలోచన, పనీ రెండూ అవసరమే. అనాలోచితమైన పనీ, అచరణకురాని ఆలోచన - రెండూ ప్రమాదమే.

10. ప్రభుత్వ యంత్రాంగం పరమపద సోపానపటం లాంటిది.

తాత్త్విక తేజంతో తొణికిసలాడుతూ వుండే ముఖవర్చస్సు, పెదవులమీద ఎల్లప్పుడూ చిందులు త్రొక్కుతూవుండే చిరునవ్వు, ఉక్కుతునక లాంటి శరీరం, బంగారుచాయ, విశాలమైన ఛాతీ, గంభీరమైన విగ్రహం, చెదురు ముదురుగా రేగిన నల్లని వుంగరాల జుట్టు, దట్టమైన కనుబొమలు, నల్లని దళసరి ఫ్రేముగల కళ్ళజోడు, అందులోనుంచి నీలిమ ఆకాశంలోకి దూసుకుపోయే ఏకాగ్రదృష్టి, చేతిలో రెండు పుస్తకాలు, కాళ్ళకు డేశవాళీ చెప్పులు, సిల్కాలాల్చి, బిళ్ళగోచితో తెల్లని పంచెకట్టు - వీటన్నిటి నమాహారమే గోపీచంద్ గారు.

‘పండిత పుత్రః పరమశుంఠః’ అన్నారు పెద్దలు. ఆపెద్దల సుద్దులు తప్పుఅని నిరూపించిన ఘనత గోపీచంద్ గారిది. ఆయన తండ్రికి తగిన కొడుకు. ఏ మాత్రం దాపరికం లేకుండా కుండబద్దలు కొట్టినట్లు మాట్లాడగల దీశాలి. సంభాషణలో ఆయన బిగ్గరగానవ్వుతూ ప్రతిపక్షులనుకూడా పొట్టచెక్కులయ్యేటట్లు నవ్వించగల ప్రతిభాశాలి. నవ్వుతూనే చురకలు అంటించగల ప్రజ్ఞాశాలి. రచనల్లోకూడా చెణుకులు మెరుపుల్లా మెరిపించిన చతురుడు. ఆయనకు మనుషులు సూటిగా అద్దంలోని బింబాల్లా కనిపించే వారు. మంచివత్త. మితభాషి. సాధారణంగా ఉపన్యాసాలివ్వడానికి అంగీకరించేవారు కాదు. కాని వారి కఠానికెంత బలంవుందో, వాక్కులో అంత వేడిఉంది. గోపీచంద్ గారుఉపన్యసిస్తారనగానే తెలివితేటలుగల ప్రజలు తందోపతండాలుగా నభకు వచ్చే వారు. ఆయనతో ఒకసారి పరిచయమైన వ్యక్తి ఆయనను జీవితాంతంవరకూ విస్మరించలేడు. ఒకసారి పరిచయమైన వ్యక్తి ఎక్కడ. ఎప్పుడు కన్పించినా, అతని యోగక్షేమాలను గురించి అడగటం ఆయనకు అలవాటు. యువకులను ఆయన ఆకర్షించి సంతగా ఇటీవలికాలంలో మరే సాహితీవేత్తా ఆకర్షించలేడు. రచయితగా ఆయనకు ఎంతకీ ర్తివుందో. వ్యక్తిగా అంతపేరు ఉంది. పండితనెహ్రూ వలె వయసు పెరుగుతున్నకొద్దీ, యువకులకు ప్రతివిధిగా వుండే లక్షణాలు గోపీచంద్ గారిలో చివరిదాకా ఉన్నాయి. ఆయన వ్యక్తిత్వంలో అదొక ప్రత్యేకత.

గోపీచంద్ గారిని సదీవగ్రంథాలయం అన్నప్పటికీ సమగ్రంగా చిత్రించినట్లు కాదు. ఆయన ఒక సంస్థ, ఒక సంఘము, ఒక సమన్వయం, ఆదరణ, ఆప్యాయతల మిశ్రమం గోపీచంద్ గారు. ఆంధ్రాంగ్ల సాహిత్యాలలో ఆయన చదవని గ్రంథం లేదనడం అతిశయోక్తికాదు, అతిక్లిష్ట సమన్వయనూ, నిగూఢ ప్రకృతి రహస్యాలనూ చర్చించే అరవిందుని 'దివ్య జీవన గ్రంథం' (Divine life) 'అతీత మానవుడు' (superman) వంటి తాత్త్విక గ్రంథాల నుండి, సులభంగా అర్థమయ్యే డిటెక్టివ్ నవలవరకూ అత్యంత శ్రద్ధగా చదివేవారు.

గోపీచంద్ గారు కాలం వృథా పుచ్చేవారుకాదు. ఏదో ఒక పుస్తకం చదవటం గాని, ఏదో ఒక కథగాని, నవలగాని వ్రాస్తూ ఉండేవారు. కాలం ఒక్కక్షణం కూడా వృథా కావడం వేయన సహించేవారు కాదు.

“నేను వ్రాసినవి చాలా కొద్ది. వ్రాస్తున్నవి కూడా కొద్దిగానే ఉన్నాయి. వ్రాయాలను కొన్ని నవలలు యాభై వరకూ ఉన్నాయి, ఇంకా రెండువందల చిన్న కథలు వ్రాయాలని సంకల్పించాను. తత్త్వవేత్తలు మరో రెండు భాగాలు వ్రాయాలి. సైన్సు వ్యాసాలు ఏన్నో వ్రాయాలి. వాటిలో 'మానవ పరిణామచరిత్ర' అంటూ సంగ్రహంగా కొన్ని ప్రసంగాలు వ్రాశాను, అదంతా అలాగే ఉంది. అప్పటికీ ఒక్కక్షణం వృథాకానివ్వడం లేదు. అయినా నాపని తెమలకుండా ఉంది అన్నారు ఒకసారి నాతో.

ఆయన సన్నిహితుల్లో అన్ని తరగతులవారూ ఉండేవారు. మంత్రులు, న్యాయమూర్తులు, న్యాయవాదులు, రాజకీయవేత్తలు, ఉన్నత ప్రభుత్వోగులు, పండితులు, పత్రికా సంపాదకులు, సామాన్యులు, కవులు, కథకులు, పార్శ్వశామిక వేత్తలు, కార్మికులు, వ్యాపారస్తులు, వ్యవసాయదారులు. వీరందరితోనూ ఆయన సన్నిహితంగా మెలగుతూ ఉండేవారు. వీరందరూ సంఘంలోని భాగమనీ, ఏ ఒకరితో పరిచయం లేకపోయినా, ఆ మేరకు సంఘాన్ని మనం అర్థం చేసుకోలేమని వారంటూ ఉండేవారు. సమగ్రమైన సాంఘిక దృష్టిలేని రచయిత పాఠకులకు న్యాయం కల్గచేయలేడని వారి నమ్మకం.

కథానికా రచనలో గోపీచంద్ గారితో తులతూగ గల రచయితలు కొడవటిగంటి కుటుంబరావుగారు, బుచ్చిబాబుగారు మాత్రమే. ఈ ముగ్గురి కథా రచన.

లోని వైశిష్ట్యాలను గురించి సాహితీ విమర్శకుడు శ్రీదుర్గానంద్ యిలా విశదీకరించారు.

*“గోపీచంద్ లో కాలస్పృహ, కొడవటిగంటిలో కాలానుభూతి, బుచ్చిబాబులో కాలవేగం ఉంది. గోపీచంద్ శిల్పం సర్వాంగ శోభితం. యౌవనం అన్ని అవయవవాల్లోనూ నిండుగా ప్రవహిస్తుంది. బుచ్చిబాబు కథ చైతన్యవంతి. కొడవటిగంటి ప్రస్తరశిల్పి. ఈయన ఉక్కు ఉలిముందు చట్రాళ్ళు కూడా పాలరాతి బొమ్మలు అవుతాయి. ఈయన పాత్రలకు ఈయన ఎక్కడకు తీసుకు వెళ్ళుతున్నాడో తెలుసు. గోపీచంద్ తన పాత్రలలో ఒదిగి. దాగి ఉంటాడు. కొడవటిగంటి ముందు నిమ్నోన్నతాలు, గోపీచంద్ ముందు సమతలాలు, బుచ్చిబాబు ముందు సైకతాలు ఉన్నాయి. గోపీచంద్ బాహ్యంలో ఆంతర్యం ఉంది. కొడవటిగంటి ఆంతర్యంలో బాహ్యం ఉంది. బుచ్చిబాబులో నిక ఏమీ ఎత్తులేనిచోట ఆగాదాన్ని చూడవచ్చు. ఇది మయసభలాంటి చిదాభాస. అట్లని బుచ్చిబాబు శుద్ధ సాంస్కృతికుడు కాదు. ఆయనకు సమ వేదన ఉంది. ఆయనవి కఠోర సత్యాలు కావు. సుకుమార సత్యాలు. కొడవటిగంటి ముందున్నది చింతన. బుచ్చిబాబులో స్ఫురణ ఉంది. గోపీచంద్ శైలిలో గాంభీర్యం, కొడవటిగంటిలో ప్రసాదం, బుచ్చిబాబులో ఓజస్సు ఉంది. కొడవటిగంటి ధ్వనిని నిండుగా యిస్తాడు. గోపీచంద్ ప్రతిధ్వనిని ఇస్తాడు. కుటుంబరావు కథ తోటా, గోపీచంద్ కథ మతాబా.

గోపీచంద్ సత్యాన్వేషి. కుటుంబరావు సత్యసాధకుడు. మారే సత్యంలో వున్న వైవిధ్యాలు గోపీచంద్ కు కావాలి. మారనిసత్యం, ప్రవహించే దిశలూ, మార్గాలూ కొడవటిగంటికి కావాలి. బుచ్చిబాబులో వున్నవి ఖండిత సత్యాలు. ఎక్కడికక్కడే ఉద్భవం, పోషణ, లయింపు. గోపీచంద్ సత్యాన్వేషణలో నిరంతర ప్రయాణీకుడు. కొడవటిగంటి పాత్రలు మృణ్మయశరీరాలు. గోపీచంద్ పాత్రలు మానవ శరీరాలు. బుచ్చిబాబు ఆకారాలు తైజసాలు. గోపీచంద్ కౌశేయం సౌదర్య సౌకుమార్య శాశ్వతాలతో చక్కగా అల్లబడి ఉంది. బుచ్చిబాబు చిత్రంలో ఇంద్రధనస్సు రంగులు కనిపించుతాయి. గోపీచంద్ సమగ్రమైన కథారచయిత. బుచ్చిబాబు వ్యాఖ్యాత. కుటుంబరావు పరిబద్ధుడై వుండికూడా ఎన్నో బలమైన ప్రయోగాలు చేశాడు. ఎంత పుష్కలమైన వస్తువునై నా పచనంచేసి, ముద్దగా రసా

యనంగా ఇచ్చే అపాయమైన పాచనశక్తి ఆయనలో ఉంది. సర్వగ్రాసి గోపీచంద్ మననశీలి. బుచ్చిబాబు నడక కాంతిమంతమయింది. భూమిమీద నుంచొని, భూమిని పరిశోధించి, తత్సారాన్ని తిరిగి భూమికి ఇచ్చేస్తాడు కొడవటిగంటి. గోపీచంద్ భూమ్యాకాశాల సంబంధాలను వెతుకుతాడు. ఈ అన్వేషణ అంతా బుచ్చిబాబుకు శిల్పగతమయింది. గోపీచంద్ అనుద్వేగి. కొడవటిగంటి ఉద్భాషి. బుచ్చిబాబులో ఆహ్లాదం. కొడవటిగంటిలో ఆనందము ఉంది. కథా గమనంలో గోపీచంద్ ప్రేమచంద్ కు దగ్గర. పాత్ర చిత్రణలో కొడవటిగంటి ప్రేమచంద్ కు దగ్గర. బుచ్చిబాబు ప్రేమచంద్ కు తరువాతి తరంవాడు. కొడవటిగంటి, గోపీచంద్ లు ఒకే ప్రవాహానికి రెండుపాయలు, బుచ్చిబాబు మధ్య మధ్యలో ఈపాయలతో కలుస్తూపోతూ ఉంటాడు. పోతూవుండటమే బుచ్చిబాబు గమ్యం. కొడవటిగంటి ఇక వ్రాయకపోవచ్చును; అది ఉద్యమం. ఉద్యమం ఒకేసారి వచ్చి ఒకేసారి పోతుంది. బుచ్చిబాబు వ్రాస్తూ ఉండవచ్చు. ఆయన ప్రజాస్వామికం. ప్రజాస్వామికంలో విధి నిషేధాలు ఉండవు. గోపీచంద్ చూస్తూ చూస్తూ వుండి ఎప్పుడో ఒక్క తటిత్తు మెరిసినప్పుడు వ్రాయవచ్చు. అందిన వస్తువు అందినట్లు గాకుండా కొంచెం రసాయనీకరణం చేసుకోవలసిన పని గోపీచంద్ కు ఉంది. అట్లని తతిమ్మా రచయితల్లో ఈ ప్రకరణ లేదనిగాదు. కుబుంబరావులో ఈ రసాయనీకరణం వృత్తిపరంగానూ, బుచ్చిబాబులో వృత్తిపరంగానూ. గోపీచంద్ లో సంవిత్తి పరంగానూ ఉంది. ఒక మార్పుకు తాను స్వయంగా పులికించి, మళ్ళీ తేరుకొని, నెమ్మదిగా తొణక్కుండా బెణక్కుండా కథ యిస్తాడు గోపీచంద్, ఈ మువ్వరు యిలాఒకే తత్వానికి మూడు రూపులు.”

గోపీచంద్ తండ్రిని మించిన కుమారుడు. తండ్రి రామస్వామి చౌదరి ఒక్క తెలుగు నేలలో కలవర పెట్టే కులభేదాలను తూర్పార బట్టడానికి ప్రయత్నిస్తే, కుమారుడు సమస్త మానవ జాతినీ కలవరపెట్టే సర్వభేద దృష్టుల్ని, నిర్మూలించడానికి ప్రయత్నించాడు.

రోకంలో జరిగే అన్యాయాలను చూచిన తండ్రి, ఉద్రేకంలో నిప్పు కక్కి తృప్తిపడితే, కుమారుడు ఆ మంటల్లో పరితపించి, భస్మావసిష్టమైన మానవ హృదయంమీద అమృతం కురిపించి, పునర్జీవనాన్ని ప్రసాదించాడు. తండ్రి ఒక కోణంనుండే జీవితాన్ని పరికిస్తే, అన్నికోణాలనుండి జీవితాన్ని దర్శించాడు కుమా

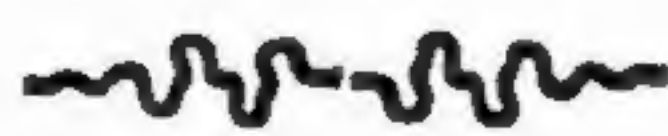

రుడు, కాకపోతే ఒక్కతేడా - తెలుగు భాషమీద తండ్రికి వున్నంత అధికారం కుమారునికి లేదు. కాని చిత్రమేమిటంటే, ఆ వున్న కొద్ది అధికారంతోనే, సౌజన్యం మేళవించి తెలుగు పాఠకులమీద చెరగని ముద్రవేశాడు కుమారుడు.

గోపీచంద్ గా రొక నిరంతర చైతన్యస్రవంతి. ఉన్నత లక్ష్యాలవైపు తాను ప్రయాణం చెయ్యడమే కాకుండా, తన సహోదరులనుకూడా తనతోపాటుగా చెయ్యి పట్టుకొని తీసుకెళ్ళగలిగిన విశాలహృదయు డాయన. స్వపరభేదాలకు అతీత స్థితిలో నిలిచిన అద్వైత మూర్తి; సామ్యవాది, సామ్యవాది.

జీవితాన్ని సర్వతోముఖంగా శోధించి, మధించి, అనుభవించిన పూర్ణ పురుషు డాయన. ఆకాశమంతటి విశాలమైన వ్యక్తిత్వం కలిగిన మరపురాని మహా మనీషి ఆయన.

తెలుగు కథానికకు వెలుగుజూపి, సమాజశ్రేయస్సుకై సాహితీకృషి సాగించిన మహారచయిత, తత్త్వవేత్త, నవలాకారుడు, చలనచిత్ర దర్శకుడు, ఒక్కమాటలో - బహుముఖ ప్రతిభాశాలి అయిన గోపీచంద్ గారు కథ వ్రాసుకుంటూనే 1962 వ సం॥ నవంబరు 2 వ తేదీన గుండెపోటువల్ల శాశ్వతంగా కన్నుమూశారు. ఇప్పటికి వారు కీర్తిశేషులై ఎన్నో సంవత్సరాలు గడిచినా సంఘంపై వారిముద్ర చెరగలేదు. అది చెరగదు కూడాను. ప్రతిరోజు కొన్నివేలమంది ఆయన రచనలను చదువుతున్నారు. ప్రభావితు లౌతున్నారు. సత్యాన్వేషణకు పూనుకుంటున్నారు. హేతువాద దృష్టిని అలవరచుకుంటున్నారు. ఈవిధంగా ఆయన భావాలూ, భావనలూ మనలో భావవిప్లవం కలిగిస్తున్నంతకాలం ఆయన అమరజీవి.

Blank Page

తెలుగు ఎదల్ తెలుగుతనం
 వెలువలా పాఠాలని
 తెలుగింటిల్ తెలుగుదోపం
 అబ్బండంగా వెలగాలని
 ఈ జాతి నిద్రతేచి
 మహాన్నత మానవాదర్శాల వైపు
 నిరంతర కృషితో
 పయనం కానసాగించాలనో ధ్యేయంతో
 ఉడుతాభక్తిగా యువభారతి కృషిచేస్తున్నది
 భాషాభిమానం కలగాలంటే
 మాతృభాషా సాహిత్య పథనమే
 ప్రథమ కర్తవ్యం అనో భావం
 బలంగా మనసులో నాటుకోవడానికి గాను
 వీత్రనంత ఎక్కువ మందికి వీత్రనంత తక్కువ వెలకు
 ఉత్తమసాహిత్యం అందించేందుకు
 యువభారతి పూనుకున్నది
 ప్రతి తెలుగింటిలో
 కనీసం పదయినా తెలుగు పుస్తకాలు ఉండేందుకు
 మనందరం ఉద్యమ వేగంతో కృషిచేద్దాం
 ఆ పదిమంది పుస్తకాలలో ఏ ఒక్కటిగొనైనా
 యువభారతి ప్రచురణ ఏ ఒక్కటినా
 ఉండాలనే ధ్యేయంతో కృషిచేద్దాం

యువభారతి

సాహితీ, సాంస్కృతిక సంస్థ
 5, కింగ్స్ వే, సికిందరాబాదు - 3